

úřad
pro ochranu
osobních
údajů

informační bulletin

1 / 2012

Milí čtenáři našeho Bulletinu,

Úřad pro ochranu osobních údajů se stal jedním článkem v řetězci rozvíjejícího se systému eGovernmentu. Protože jde o zásadní proměnu v komunikaci občanů s veřejnou správou, rozhodli jsme se informovat o proměnách, které se budou dotýkat občanů České republiky i prostřednictvím našeho Informačního bulletinu, přestože mnohé již bylo řečeno zejména v odborných médiích.

V tomto čísle Informačního bulletinu byl poskytnut prostor pro příspěvky v rámci publicity projektů základních registrů na základě dohody s jejich radou publicity. Příspěvky zástupců jednotlivých registrů přinášejí specializované pohledy, za něž Úřad pro ochranu osobních údajů není zodpovědný. Věříme, že nabízené informace pro Vás budou obohacující a užitečné.

redakce

Vážení čtenáři,

bouřlivý rozvoj informační společnosti umožnil v minulosti prudký rozvoj elektronického zpracování dat. To samo o sobě přineslo řadu výhod, které do té doby byly nemyslitelné. Možnost elektronického zpracování dat však přinesla i jiné, z pohledu občana ne již tak výhodné, jevy. Možnost zcizení velkého objemu dat a osobních údajů. Možnost setřídít nelegálně získané osobní údaje pomocí univerzálního identifikátoru – rodného čísla. Možnost profilování nás občanů. Vznik informačních systémů, které mohou obsahovat řadu údajů, ke kterým správce informačního systému nemá zákonné oprávnění.

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, tak znamená pro nás občany a naši komunikaci s veřejnou správou významný mezník.

Poprvé budou existovat registry s referenčními údaji o nás občanech a my tak nebudeme nuceni na úřadech neustále něco o sobě prokazovat. Nebudeme nuceni např. při změně adresy obíhat řadu úřadů a všude ohlašovat tuto změnu.

Poprvé bude přístup úředníků k našim údajům kontrolován; zda má úředník zákonné oprávnění naše údaje prohlížet, přičemž budou o každém přístupu k datům uchovávány informace sloužící pro ověření jejich využívání jednotlivými subjekty.

A poprvé (a to je hlavní úloha Úřadu pro ochranu osobních údajů v systému základních registrů) nebudou osobní údaje nás občanů ve všech informačních systémech veřejné správy uloženy pod jednotným identifikátorem (rodným číslem), což dnes umožňuje snadné propojování údajů o jednotlivých osobách.

Tyto základní změny by se tak měly stát hlavní hrází, která zajistí ochranu našich osobních údajů v informačních systémech veřejné správy před možným zneužitím.

RNDr. Igor Němec

předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

úřad pro ochranu
osobních údajů
the office for personal
data protection

I. ZÁKLADNÍ REGISTRY

ZÁKLADNÍ REGISTRY Z POHLEDU ARCHITEKTA CELÉHO ŘEŠENÍ

Východiska řešení

Koncept základních registrů jako základního referenčního zdroje informačních systémů veřejné správy se vyvíjel již od počátku osmdesátých let. První pokus, který skončil neúspěchem, bylo založení registru obyvatel, jako logické vyústění Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1980. Po roce 1990 vznikla celá řada agendových systémů, které v sobě zahrnovaly některé části registrů, nikdy se však nepodařilo tyto systémy vybudovat jako páteřní infrastrukturní systémy veřejné správy – vždy odrážely omezení toho kterého zřizovacího zákona – ať už se jednalo o evidenci obyvatel, zdravotní pojišťovací systém, daňový systém, systém sociálního pojištění a mnohé další. Teprve na konci 90. let v rámci Státní informační a telekomunikační politiky vznikl ucelený koncept systému základních registrů jako referenčního rozhraní informačních systémů veřejné správy. Část této koncepce se poté podařilo vtělit do zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. V přípravě základních registrů pak pokračovalo Ministerstvo informatiky, podařilo se připravit návrh zákona o Registru územních identifikací, adres a nemovitostí, ale návrh zákona nakonec nebyl projednán v Parlamentu ČR a k realizaci s výjimkou některých přípravných fází nedošlo.

Teprve s formulací strategie Smart Administration se spolu s definicí projektů datových schránek a Czech POINT podařilo koncepčně zahrnout základní registry mezi kmenové projekty eGovernmentu České republiky a zahájit jejich realizaci s podporou financování ze strukturálních fondů EU.

Základní registry jsou navrženy jako komunikační rozhraní sloužící pro komunikaci jednotlivých agendových systémů veřejné správy a udržující aktuální informace – referenční údaje o klíčových subjektech, se kterými pracuje veřejná správa:

- o fyzických osobách;
- o právnických osobách, podnikajících fyzických osobách a orgánech veřejné moci;
- o nemovitostech, adresách a dalších územních prvcích;
- o právech a povinnostech právnických a fyzických osob a o veřejné správě samotné.

Smysl a účel základních registrů

– Poskytovat bezpečně vybrané právně závazné referenční údaje o definovaných subjektech

Referenční údaje obsažené v základních registrech jsou považovány za správné pro všechny orgány veřejné moci, dokud je editor – orgán veřejné moci zmocněný zákonem ke změně referenčního údaje - neoznačí jako nesprávné, a to na základě podnětu jiného úřadu, osoby, které se údaj týká anebo vlastního zjištění editora. Vzniká tak „samočistící efekt“ - každý dotaz na referenční údaje v základních registrech je zároveň jejich ověřením.

– Propagovat změny v těchto údajích provedené oprávněnými editory do celé veřejné správy

Referenční údaje edituje jejich editor na základě pravidel (ověření správnosti), která definuje správce registru, a to v prostředí, které provozuje správce. Editorem je subjekt, který má právo na rozhodnutí o editaci referenčních údajů pouze jím pořízených. Editoři jsou zodpovědní

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

za správnost jimi pořízených referenčních údajů, nikoliv správce. Změna referenčních údajů vedených v základních registrech je zadána jen jednou a projeví se ve všech agendových informačních systémech (AIS) automaticky díky „samočisticímu efektu“, protože agendové informační systémy mají povinnost se zeptat na aktuální stav referenčních údajů. O aktuálním stavu referenčních údajů se agendové informační systémy dovídají prostřednictvím notifikací (upozornění) systémem základních registrů o změnách v referenčních údajích vedených subjekty.

– Propagovat změny v těchto údajích provedené oprávněnými editory vybraným soukromoprávním subjektům na základě zmocnění od subjektu údajů

Na základě žádosti občana zajistí Informační systém základních registrů (ISZR) informování komerčních subjektů o změně referenčních údajů občana odesláním zprávy do datové schránky komerčního subjektu.

– Umožnit bezpečné a transparentní poskytování údajů i z dalších informačních systémů (IS) ve veřejné správě

Základní registry umožní prostřednictvím svého vnějšího rozhraní publikovat nereferenční údaje z ostatních agendových informačních systémů veřejné správy doplněné o referenční údaje základních registrů.

– Zavést kontrolu subjektů údajů nad údaji o nich vedených

Všechny referenční údaje vedené v základních registrech jsou vždy dostupné pro subjekt, o kterém jsou vedeny. Fyzická osoba je oprávněna k získání informací z Informačního systému základních registrů (na základě logu – tj. záznamu o změnách a přístupech k údajům), jaké jiné subjekty zjišťovaly o ní informace.

– Zásadně zjednodušit ohlašovací povinnost

Propagace změn provedených zákonem definovanými editory znamená současně výrazné zjednodušení ohlašovací povinnosti o změně referenčních údajů týkajících se jednotlivých právnických a fyzických osob.

– Vytvořit předpoklady pro optimalizaci a sjednocení procesů veřejné správy

V registru práv a povinností vzniká základní mapa orgánů veřejné moci, jejich kompetencí a činností využívaných pro plnění těchto zákonných kompetencí. Mapa agend a agendových rolí orgánů veřejné moci je hlavním předpokladem pro zahájení procesní optimalizace veřejné správy.

– Zavést násobnou digitální identitu v agendových systémech veřejné správy

Základní registry zavádí oddělené agendové identifikátory fyzických osob (AIFO) jako jednoznačné bezvýznamové identifikátory, které jsou navzájem převoditelné pouze prostřednictvím základních registrů.

– Nevytvořit Velkého Bratra

Principy řešení bezpečnosti základních registrů

Maximální důraz na bezpečnost osobních dat je zohledněn již v architektonickém návrhu distribuovaného rozdělení kompetencí při informačních činnostech správců, editorů a dalších uživatelů informačních systémů veřejné správy (ISVS). Koncepce základních registrů v současném systému veřejné správy navazuje na již vybudované agendové informační systémy a realizuje bezpečný, efektivní, transparentní a důvěryhodný způsob výměny přesných a aktuálních dat mezi agendami.

Koncepce základních registrů zavádí do datového modelu ISVS následující principy:

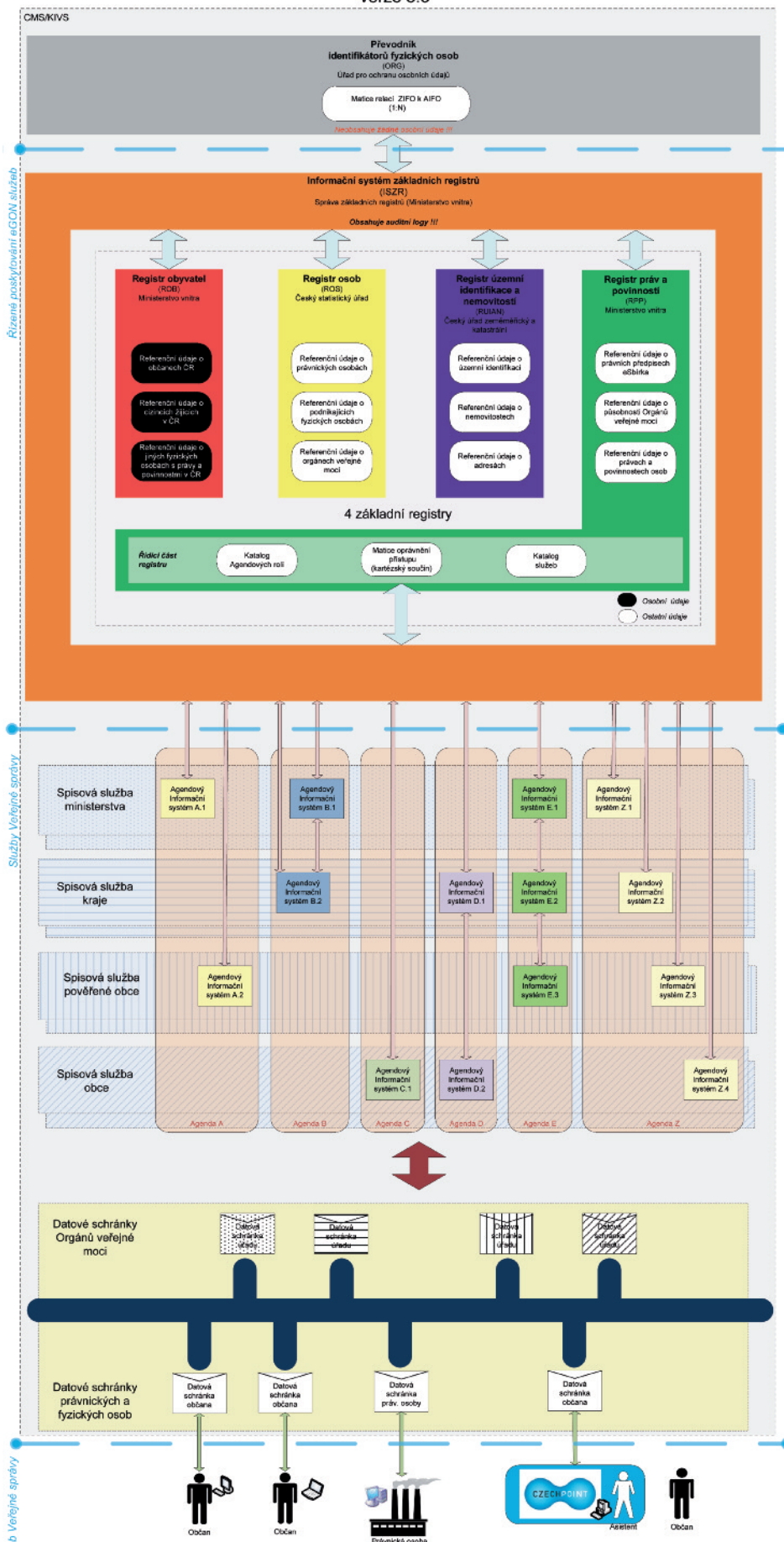
- A. „Anonymizace“ osobních dat uložených v informačních systémech veřejné správy. Základní registry obsahují referenční osobní údaje, které jsou odkazovány bezvýznamovými identifikátory z jednotlivých informačních systémů a postupně tak bude možné, aby jednotlivé informační systémy obsahovaly pouze anonymizované údaje. Základní registry používají pro identifikaci občana bezvýznamový identifikátor, navíc ještě odlišný v různých agendách. Vícenásobná digitální identita zneumožní nekontrolované křížové identifikace v jednotlivých agendových informačních systémech a postupně vytěsni z veřejné správy celoplošné využívání rodného čísla.
- B. Využití převodníků identifikátorů fyzických osob (ORG) jako jediného způsobu, jak sdružit informace o fyzické osobě z více základních registrů, potažmo agendových informačních systémů, přičemž převodník identifikátorů komunikuje výhradně s Informačním systémem základních registrů a neobsahuje žádná osobní data, pouze bezvýznamové identifikátory.
- C. Centralizované umístění referenčních údajů do čtyř nezávislých základních registrů namísto současného uchování shodných informací v různých informačních systémech bez možnosti automatické „publikace změn“.
- D. Komunikace základních registrů mezi sebou i s agendovými informačními systémy probíhá pouze prostřednictvím Informačního systému základních registrů.
- E. Důležité je oddělení zodpovědnosti za správu dat od jejich editace (dvoupatrové přidělování oprávnění, kdy správce příslušné agendy vytváří přístupové role naplněné určitými právy a vedoucí pracovník svěřeného úřadu potom obsazuje jednotlivé role konkrétními osobami).
- F. Komunikace Informačního systému základních registrů s ostatními Informačními systémy veřejné správy probíhá asynchronně – pomocí webových služeb.
- G. K referenčním údajům základních registrů lze přistupovat jen a pouze z agendových informačních systémů (po ověření přístupových práv agendového informačního systému a úředníka), neexistuje možnost přístupu k referenčním údajům přímo, pouze prostřednictvím služeb Informačního systému základních registrů (ISZR); i agendové informační systémy mezi sebou komunikují výhradně pomocí služeb dohledovaných informačním systémem základních registrů.
- H. Informační systém základních registrů poskytuje webové služby na základě oprávnění podle zákona.

Z níže uvedeného obrázku je patrné, že stávající agendové informační systémy zůstávají ve svých zákonných kompetencích zachovány. Základní registry společně s Informačním systémem základních registrů a ORGem (převodníkem identifikátorů fyzických osob) jsou další skupinou komponent, které zastřešují již existující agendové informační systémy.

Komunikace agendových informačních systémů s Informačním systémem základních registrů probíhá prostřednictvím předdefinovaných webových služeb. Není umožněn přímý přístup k datům, pouze prostřednictvím výše zmíněných služeb. Komunikace mezi agendovými informačními systémy rovněž probíhá pomocí webových služeb. Seznam registrovaných webových služeb je veden v katalogu služeb Registru práv a povinností (RPP).

Výše uvedený způsob komunikace je tedy de facto praktickou realizací SOA strategie, tj. architektury orientované na služby resp. realizací referenčního rozhraní veřejné správy, předvídaného zákonem č. 365/2000 Sb. Současně umožňuje plnou auditovatelnost a průhlednost zacházení s osobními údaji.

**Celkové přehledové schéma struktury Informačních systémů veřejné správy
verze 8.3**

Závěr

Základní registry jsou ve finálních fázích implementace. Aplikační programové vybavení je vyvinuto a akceptováno jednotlivými správci registrů. Registry byly naplněny platnými údaji a od 1. 4. 2012 byla zahájena jejich aktualizace v rámci pilotního provozu tak, aby k 1. 7. 2012 byly v aktuálním stavu. V průběhu druhého čtvrtletí 2012 byly registry přemístěny do finálních provozních lokalit propojených s centrálním místem služeb Komunikační infrastruktury veřejné správy (KIVS).

Od 1.7. 2012 bude zahájen ostrý provoz základních registrů pro všechny agendové informační systémy. Tímto datem začíná pro veřejnou správu nový způsob fungování.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ing. Ondřej Felix, CSc.
hlavní architekt eGovernmentu
Ministerstvo vnitra

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ (SZR)

Správa základních registrů je správním úřadem, který vznikl k 1. 1. 2010. Je samostatnou organizační složkou státu, v jejímž čele stojí ředitel, kterého jmenuje ministr vnitra. Správa základních registrů bude správcem Informačního systému základních registrů (ISZR).

SZR zajišťuje provoz informačního systému a zodpovídá za jeho bezpečnost:

- Prostřednictvím ISZR realizuje vazby mezi jednotlivými základními registry a dále mezi registry a agendovými informačními systémy;
- Součástí činnosti úřadu je zpřístupnění referenčních údajů v rozsahu oprávnění, definovaném v registru práv a povinností;
- Nedílnou součástí je vedení záznamů o všech událostech, které s provozem informačního systému základních registrů souvisejí.

Co jsou základní registry a co je jejich cílem

V současné době vede stát velké množství dat například o obyvatelích, ekonomických subjektech či územních jednotkách. Problém spočívá v tom, že většina těchto dat není nijak propojena mezi sebou, takže záznam o tom, jak se jmenujeme a kde máme trvalé bydliště, najdeme nejen v evidenci obyvatel, ale také v evidenci důchodového a zdravotního pojištění, evidenci řidičských průkazů, evidenci nemovitostí a celé řadě dalších databází. Tento princip vychází z historického způsobu výkonu administrativy, který byl založen na rozsáhlých papírových kartotékách vedených jednotlivými úřady dle místní a funkční příslušnosti. V současné době, kdy jsou všechny tyto údaje uloženy v počítačových databázích, je však tento systém nepružný, neefektivní, a proto obtěžuje a zdržuje.

„Myšlenka to sice není tak stará jako Metuzalém, přesto nejsou základní registry něčím, co by bylo spojené až s érou super počítačů a super systémů. První pokus zjednodušit fungování úřadů byl ještě za normalizace – v roce 1981. Všemocná komunistická strana měla zájem na tom, aby nejfrekventovanější údaje ve veřejné správě získávala z jediného zdroje, který by navíc zajišťoval jejich aktuálnost. Ve dvou okresech se začal systém zkoušet v pilotní verzi. Tehdy to, logicky, skončilo fiaskem nejen proto, že technologicky šlo o nemožný pokus. Také o ochraně údajů, která je zásadní součástí současných registrů, se tehdy dalo pochybovat.“¹⁾

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Radikální změna nastala až v roce 2008, kdy díky vládní strategii Smart Administration začal vznikat Czech POINT, datové schránky a konečně i základní registry. Klíčovým faktorem pro vznik základních registrů byla možnost spolufinancování ze zdrojů EU. „Evropské“ peníze pokryjí 85 % rozpočtu, který je cca 2,5 miliardy Kč.

Vznik a fungování základních registrů upravuje zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Tento zákon ustanovuje jednotlivé základní registry a jejich správce, vymezuje jejich obsah, způsob zápisu údajů, vedené subjekty, poskytování údajů a s tím spojená práva a povinnosti. Zákon stanovuje zahájení provozu základních registrů na 1. 7. 2012. Další podmínky a harmonogram implementace základních registrů jsou zpřesněny v nařízení vlády č. 161/2011 Sb., o stanovení harmonogramu a technického způsobu provedení opatření podle § 64 až 68 zákona o základních registrech. Základním prvkem v systému základních registrů jsou referenční údaje, což jsou nejdůležitější údaje o fyzických osobách, právnických osobách, organizačních složkách státu, podnikajících fyzických osobách, mezinárodních organizacích, územních prvcích na území ČR a agendách vykonávaných orgány veřejné moci na základě zákonů.

Základní registry budou od 1. července 2012 začínat s relativně malým počtem referenčních údajů, které však budou mít status platných dat, které úředník již nemusí nijak ověřovat. Zatím nemají údaje v informačních systémech státem garantovaný obsah a navíc se v jednotlivých systémech mohou údaje lišit. Po zavedení základních registrů bude každý referenční údaj veden právě jednou a na jednom místě se také bude aktualizovat. Ostatní systémy budou tento referenční údaj přebírat do svých databází.

Občané získají díky registrům velmi významný nástroj kontroly. Budou mít právo zjistit, kdo z úředníků se na jejich údaje dívá. Občané budou mít jednou za rok možnost požádat prostřednictvím Czech POINTu o získání této informace. Pokud mají zřízenou datovou schránku, obdrží takový výpis automaticky.

Lucie Slípková, DiS.

pracovník vztahů k veřejnosti
Správa základních registrů

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

SPRÁVA ZÁKLADNÍCH
REGISTRŮ

Poznámka:

¹⁾ KORBEL, Jiří. Start registrů napočtvrté. Veřejná správa, 2012, č. 7, příloha, str. 18.

INFORMAČNÍ SYSTÉM ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ (ISZR) – SPOJENÍ ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ S OKOLNÍM SVĚTEM

V souvislosti s účinností zákona o základních registrech bude od 1. 7. 2012 spuštěn ostrý provoz základních registrů - ZR. Informační systém základních registrů (ISZR)¹⁾ je nedílnou součástí provázaného celku základních registrů, skládajících se dále z Registru obyvatel – ROB, Registru osob – ROS, Registru územní identifikace a nemovitostí – RÚIAN, Registru práv a povinností – RPP a převodníku ORG. Projekt ISZR je realizován Ministerstvem vnitra a spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Integrovaného operačního programu.

Informační systém základních registrů je vlastně vstupní branou mezi okolním světem a základními registry. Celá koncepce základních registrů je postavena takovým způsobem, aby veškerá komunikace s vnějším světem, ale i mezi jednotlivými registry navzájem, probíhala právě a jedině prostřednictvím Informačního systému základních registrů. Tato brána umožňuje oprávněným uživatelům získávat data uložená v základních registrech a dále je využívat zákonem stanoveným způsobem.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Důležité je podotknout, že Informační systém základních registrů samotný, tedy ani Správa základních registrů jako jeho správce, nedisponuje žádnými informacemi uloženými v základních registrech. Tato koncepce zabraňuje jednak neoprávněnému vniknutí do jednotlivého základního registru, jednak umožňuje zapamatovat si, kdo se kdy a na co ptal. Informace o provozu archivuje, tedy umožňuje i zpětnou kontrolu přistupujících subjektů, a to až na úroveň jednotlivého úředníka. K základním registrům se přistupuje výlučně přes ISZR prostřednictvím Komunikační infrastruktury veřejné správy (KIVS) nebo prostřednictvím Czech POINTu. Můžeme tedy hovořit o stavebnicové provázanosti jednotlivých projektů napříč veřejnou správou.

Správa základních registrů zajišťuje provoz Informačního systému základních registrů. Více informací je k dispozici na www.szrcr.cz, kde najdete veškeré informace týkající se nejen Informačního systému základních registrů, ale i celého provázaného celku základních registrů. Nejedná se tedy o další zbytečnou administrativu ani pro občana a ani pro úředníky u přepážky. Právě díky ISZR, respektive systému základních registrů, se urychlí a ucelí proces získávání informací, obsažených v jednotlivých registrech, a také i dalších údajích vedených centrálně v ostatních systémech státní správy. Jedná se o zcela průlomové řešení otázky přiblížení se občanovi nejen z pohledu celé České republiky, ale i Evropské unie snažící se o sjednocení a urychlení veškeré komunikace občana s úřady.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Roman Radosta
projektový manažer ISZR

Poznámka:

¹⁾ Projekt Informační systém základních registrů, registrační číslo: CZ.1.06/1.1.00/03.05891 v informačním systému Monit7+, toto číslo získal projekt během své registrace.

Jak nahlížet na Informační systém základních registrů, jak mu rozumět a umět využít

Informační systém základních registrů (ISZR) je dodán a implementován společností AutoCont CZ a.s. v souladu s návrhem globální architektury základních registrů. Znalosti z řešení centrální části základních registrů využívá implementátor, dodavatel systému, ve prospěch úřadů, orgánů veřejné správy, které se k systému musejí ze zákona připojovat. To znamená, že navrhuje a dodává těmto subjektům řešení přístupu k základním registrům (ZR).

Informační systém základních registrů je navržen tak, aby byl v maximální možné míře odolný proti selhání – systém je připraven zvládnout i eventuální výpadek jednoho celého datového centra. Architektura ISZR umožňuje efektivně přiřazovat zdroje na zpracování jednotlivých dotazů tak, aby bylo možno pružně reagovat na očekávané výkyvy v zatížení systému během dne.

Libovolný orgán veřejné moci (OVM) získává referenční údaje, tj. právně závazné údaje¹⁾, ze základních registrů prostřednictvím svých agendových informačních systémů (AIS). Postup při vlastním získávání údajů ze ZR lze v jednoduchosti popsat následujícím způsobem:

- orgán veřejné moci se prostřednictvím svého agendového informačního systému připojí k Informačnímu systému základních registrů;
- následuje proces ověření oprávnění dotazu prostřednictvím Registru práv a povinností, tzn., zda je agendový informační systém zaregistrován, zda má daný úředník na daném úřadě právo dotazovat se na předmětné údaje obsažené v příslušném základním registru;
- jestliže je vše v pořádku, následuje zpracování vlastního dotazu prostřednictvím základních registrů a následuje žádaná odpověď, kterou je možno zasílat také do datových schránek.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Opět se tedy ukazuje nejen snaha o zjednodušení komunikace občana s úřady, ale i o zefektivnění práce úředníka. Ten pro svou práci bezesporu potřebuje informace, které často získává mnoha různými cestami. Nyní bude nastartován model, který umožní získání těchto informací pomocí jednoho jediného dotazu.

Co tedy vedení města, potažmo libovolného orgánu veřejné moci, potřebuje učinit, aby jeho úředníci mohli přistupovat k základním registrům?

Především si ověřte, že jste splnili ohlašovací povinnost ke všem registrovaným agendám. To znamená, zda jste přihlásili všechny své agendové informační systémy (AIS) a zda jste zaregistrováni. Pokud se domníváte, že nějaká agenda v seznamech chybí – urychleně řešte se Správou základních registrů a s Ministerstvem vnitra.

Úřad (orgán veřejné moci) se na provoz agendových informačních systémů musí připravit, protože ze zákona č. 111/2009 Sb. odpovídá za:

- určení úředních osob, které působí v jednotlivých rolích a za provádění změn v těchto určeních;
- uplatnění odpovídajících opatření, která zabrání neoprávněnému přístupu k údajům vedeným v AIS a k referenčním údajům vedeným v ZR.

Dále musí orgán veřejné moci (OVM) uchovávat po dobu jednoho roku záznamy o aktivitách svých úředníků:

- jméno, příjmení a roli úřední osoby, která přístup učinila;
- výčet údajů, ke kterým úřední osoba získala přístup;
- datum a čas přístupu;
- důvod a konkrétní účel přístupu.

Při konkrétním dotazu z agendy informačních systémů do základních registrů je nutno si uvědomit, co je v odpovědnosti orgánů veřejné moci a co je v odpovědnosti Správy základních registrů. Kvalita služby je měřena na vnějším rozhraní Informačního systému základních registrů. Co se děje uvnitř úřadu (orgánu veřejné moci) a v rámci připojení k Informačnímu systému základních registrů, není v gesci ISZR. Autentizace a autorizace úředníka je plně v odpovědnosti orgánu veřejné moci. Informační systém základních registrů důvěřuje, že úřad (OVM) provedl veškerá opatření, která mu nařizují zákony (zejména zákon o základních registrech, zákon o informačních systémech veřejné správy, zákon o ochraně osobních údajů a další). Pokud by ISZR při sledování provozu zjistil opakované porušení pravidel přístupu AIS k ISZR, lze počítat i s dočasným odpojením dané organizace od služeb ISZR.

Lze tedy všem orgánům veřejné moci doporučit, aby prověřily kvality svých systémů pro správu identit, uvažovaly o přechodu od přihlašování se jménem/heslem k silnější formě autentizace (například pomocí čipových karet nebo elektronických občanských průkazů), a aby vybudovaly dostatečně robustní systém pro sledování přístupu k základním registrům, jehož logy nebude možno zpochybnit.

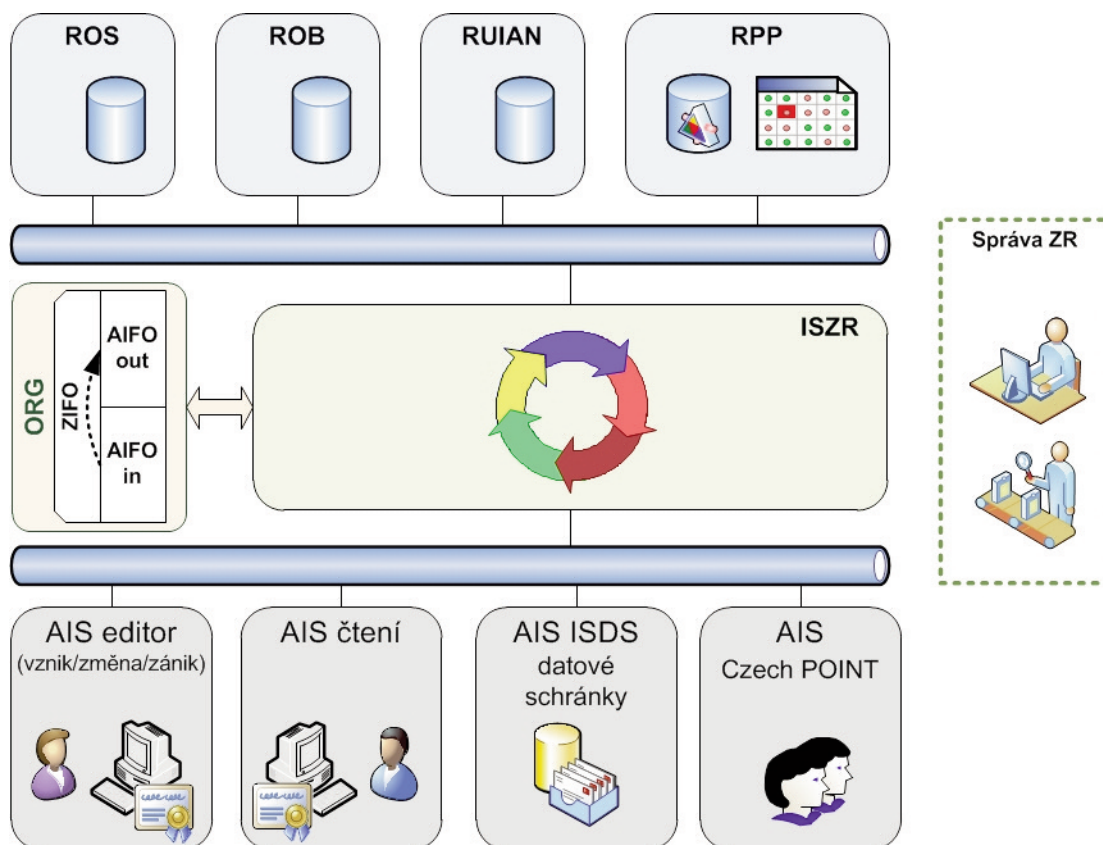
Až se celá věc podaří, pak nám bude odměnou spokojenější občan klient i občan úředník. A bude klidnější i občan - starosta úřadu.

RNDr. Pavel Sekanina, MSc.
AutoCont CZ, a. s.

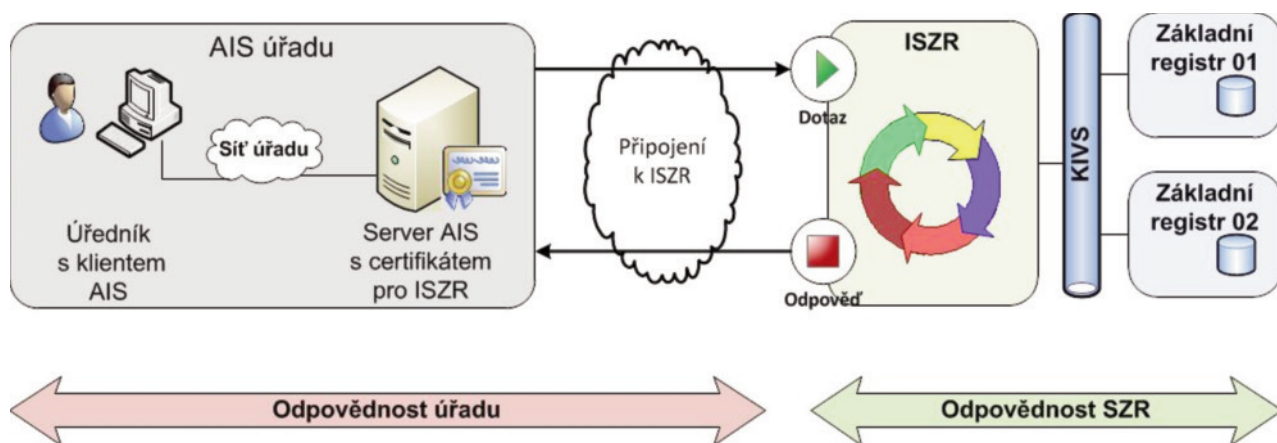
Poznámka:

¹⁾ Referenční údaje jsou data, která udržuje aktuální celá veřejná správa prostřednictvím přesně určených editorů: o fyzických osobách, o právnických osobách, o územních prvcích, o orgánech veřejné moci a jejich rozhodnutích.

Celkový pohled na základní registry a Informační systém základních registrů

Odpovědnost orgánů veřejné moci a Správy základních registrů

REGISTR OBYVATEL (ROB)

A máme to tu. První červenec 2012 se stane významným okamžikem ve zpracovávání a využívání osobních údajů o každém z nás. Do života veřejnosti vstoupí dlouho očekávané spuštění provozu základních registrů, převratného projektu, jehož úkolem bude zejména zajištění bezpečnosti a dostupnosti dat představujících naši digitální identitu.

Základní registry si představme jako čtyři vzájemně propojené evidence (Registr obyvatel, Registr práv a povinností, Registr územní identifikace adres a nemovitostí a Registr osob) v jedné „databanku“, jejímž obsahem jsou referenční údaje, představující zdroj informací pro „multivyužívání“ samotnými občany a orgány veřejné moci. Asi vás napadne, kde a proč se myšlenka základních registrů vzala. Nutno zmínit, že plná elektronizace veřejné správy nebyla překotným nápadem pár osvětlených jedinců, nýbrž zejména důsledek dlouhodobé absence koordinované, efektivní, sofistikované komunikace mezi jednotlivými systémy veřejné správy. Koncepce základních registrů plně reflektuje záměry Evropské unie, čemuž odpovídá i její 85 % podíl na financování tohoto projektu.

Registr obyvatel (ROB), jehož správcem je Ministerstvo vnitra, povede aktuální údaje o státních občanech České republiky a cizincích s povolením pobytu na území České republiky nebo o těch, jimž byla udělena mezinárodní ochrana formou azylu či doplňkové ochrany. Údaje o našem jménu, příjmení, místu trvalého pobytu, údaje o narození a úmrtí a údaj o státním občanství. Registr obyvatel rovněž obsahuje čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů, například občanský průkaz s elektronickým identifikátorem. Dalšími evidovanými údaji jsou záznamy o zřízení datové schránky a referenční vazby (kódy lokačních údajů, vedených v jednom z dalších registrů – v registru územní identifikace adres a nemovitostí). Nedílnou součástí evidovaných údajů jsou i tzv. provozní údaje, které představují informace o tom, kdo a kdy údaje o nás využíval.

Možná si řeknete, že je to zase jeden z mnoha již existujících způsobů evidence všeho možného. Dovolte však, abych Vám tento případný pocit mohla vyvrátit. Nejlépe asi na příkladu ze života. Situace, která potká či potkala většinu z nás. Očekáváme přírůstek do rodiny. Samotná tato událost je určitě radostná. Čekáme-li však narození prvního potomka, pak ještě netušíme, co nás čeká. Začne kolotoč nejen kolem našeho miláčka doma, ale i na úřadech. O to větší, jsme-li samoživitelé. Tak uvažujte se mnou. Rodný list dítěte, porodné, přídatky na dítě, peněžitá pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek, je-li otec dítěte nezaměstnaný - podpora v nezaměstnanosti, máme-li příjmy pod hranici životního minima – dávky sociální pomoci atd., atd. Dokážu si představit spoustu dalších životních situací, které budou vyžadovat naši zvýšenou aktivitu. Tak tedy, pokud jsme chtěli v době předešlé zařídit čerpání uvedených dávek, běhali jsme, žádali jsme a předkládali opakovaně doklady na každém z příslušných pracovišť. Někde potvrzení o trvalém pobytu, někde potvrzení o příjmech, někde výpis z katastru, někde výpis z rejstříku trestů apod. Myslím, že se shodneme, že jde o slušný sportovní výkon, po kterém vás může i napadnout, že narození dalšího potomka o nějakou dobu radši trochu odložíte.

Cílem elektronizace veřejné správy je právě to, abychom tohoto maratonu byli již ušetřeni. Jde o náš komfort při jednání s úřady. Kamkoliv se dostavíme, postačí pouze předložit osobní doklad s potřebnými identifikátory naší osoby (např. občanský průkaz) a úředník si následně prostřednictvím základního registru obstará či ověří další potřebné údaje či informace k vyřízení naší věci již sám. Toto mu dovolí základní charakteristika vedených údajů, a to jejich zákonem zaručená správnost. Referenční údaj je považován za správný, pokud není prokázán opak nebo pokud nevznikne oprávněná pochybnost o jeho správnosti. Potřebné údaje není tedy nutné dále prošetřovat a ověřovat.

I když zmiňuji zvýšení občanského komfortu jako primární, skýtá tato revoluční novinka mnoho dalších výhod. Při změně referenčních údajů informuje systém základních registrů

o této změně všechny ostatní příslušné informační systémy veřejné správy. Pokud například změníme adresu trvalého pobytu, ohlásíme ji na příslušném obecním úřadě a tato změna bude již avizována automaticky všem ostatním. Nebudeme tedy muset svůj drahocenný čas věnovat dalším pochůzkám po úřadech, kterým bychom změnu potřebovali oznámit.

Zcela jistě oceníme mimořádnou úroveň ochrany osobních dat, která je plně zabezpečena mechanismem registru práv a povinností. Ten umožňuje užívat data pouze subjektům, jež na ně mají nárok ze zákona, či kterým dáme jako jejich nositelé souhlas k využívání. Občan má právo automaticky obdržet z registru obyvatel jedenkrát za rok bezplatné zaslání výpisu, který bude obsahovat informace o využívání údajů vedených k jeho osobě jinými subjekty; to však za předpokladu, má-li aktivovanou datovou schránku. Má však i možnost obdržet tento výpis v listinné podobě jednou ročně na požádání například na jakémkoliv Czech POINTu. Rovněž má právo na výpisy o aktuálních změnách svých údajů, zasílané registrem obyvatel neprodleně, a to rovněž do datové schránky. Za nadstandardní lze podle mého názoru považovat možnost využití služby automatického poskytování údajů externím subjektům, například dodavatelům plynu či elektřiny i jiným fyzickým osobám; samozřejmě s naším souhlasem. Mám tedy za to, že konečně nadejde doba, kdy se nebudeme cítit obětmi úřední mašinerie, ale jako zákazníci, jimž bude poskytován patřičný servis.

Ale abychom neviděli zase vše v růžových brýlích. Musíme si uvědomit, že žádný začátek není jednoduchý. Letitý způsob souběžně vedených mnoha evidencí zapříčinil řadu problémů od duplicit po naprostou absenci osobních údajů. Realizací myšlenky základních registrů vznikla mimořádná příležitost dát věci do pořádku. Sjednocením dat ze všech různých evidencí v jednu bylo možné odhalit nesoulady, které správní orgány intenzivně za pomoci nás občanů průběžně řeší a odstraňují. S ohledem na jednoznačný přínos si však troufám poznamenat za nás všechny, že dočasné problémy rádi ustojíme, neboť nyní potřebná trpělivost bude především investicí do budoucna.

V případě zájmu o podrobnější informace k Registru obyvatel Vám doporučujeme navštívit www.szrcr.cz/registr-obyvatel, kde zcela jistě naleznete vše, co vás o tomto tématu může zajímat.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Mgr. Vanda Vajshajplová
odbor správních činností
Ministerstva vnitra

PŘÍNOSY REGISTRU OSOB (ROS)

V rámci systému základních registrů se Registr osob (ROS), jehož správcem je Český statistický úřad (ČSÚ), zaměřuje na evidenci všech typů právnických osob a jejich organizačních složek, podnikajících fyzických osob, podnikajících zahraničních osob a organizačních složek státu (dále jen „osoby“). Registr osob bude evidovat základní identifikační a lokační údaje těchto osob, včetně jejich provozoven a statutárních zástupců, a soustředí tak v jednom informačním systému v jednotné struktuře vedené údaje o všech osobách. Vytváří se tím jakási nadstavba nad stávajícími informačními systémy a evidencemi. Úplný seznam všech údajů vedených v ROS lze najít v § 26 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

Stejně jako v případě Registru obyvatel a Registru územní identifikace, adres a nemovitostí vede Registr osob tzv. referenční údaje. Zapisovat je budou editoři – státní a veřejné instituce, které mají zákonem stanovenou povinnost garantovat jejich správnost. Půjde o tytéž instituce nebo organizace, které již tyto osoby v současnosti registrují nebo evidují (např.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

živnostenský rejstřík, obchodní rejstřík, vybraná ministerstva a ústřední orgány státní správy, profesní komory, obce nebo krajské úřady) a na základě jejichž rozhodnutí osoby vznikají nebo zanikají.

Povinností editorů bude provést co nejrychleji zápis příslušných referenčních údajů nebo jejich změn do Registru osob, odkud je budou automaticky přebírat ostatní oprávněné orgány veřejné moci. Ty je pak dále budou využívat pro svoje agendy jako údaje zaručené, platné a aktuální, bez nutnosti dalšího ověřování. Tato skutečnost přinese podnikatelům a statutárním zástupcům právnických osob nepoměrně větší flexibilitu a efektivnost při komunikaci s veřejnou správou. Po spuštění celého systému základních registrů již nebudou muset opakovaně nahlašovat referenční údaje vedené v základních registrech několika institucí, ale pouze jednou a na jednom místě (tam, kde bylo vydání rozhodnutí o vzniku osoby). Jakékoliv další žádosti o poskytnutí již jednou ohlášených referenčních údajů budou mít tyto osoby právo odmítnout.

V souladu s výše uvedeným principem založeným na myšlence „obíhat mají dokumenty a ne lidé“, se také změní současný způsob přidělování identifikačních čísel těm osobám, které o něj dosud musely žádat ČSÚ. Po zprovoznění systému základních registrů jim bude přiděleno přímo při registraci. I nadále však bude platit pravidlo, že každá osoba může mít přiděleno pouze jedno identifikační číslo bez ohledu na to, zda je evidována ve více agendách. V praxi to bude znamenat, že např. podnikající fyzická osoba dostane přiděleno jediné identifikační číslo, které jí bude ponecháno, i když svou podnikatelskou činnost přeruší nebo ukončí, a to pro případ, že by začala v budoucnu podnikat znovu. Identifikační čísla přidělená před zahájením provozu základních registrů zůstanou nadále v platnosti.

Prostřednictvím kontaktních míst Czech POINT nebo datových schránek budou mít podnikatelé a statutární zástupci možnost zjistit, jaké referenční údaje se o jejich osobách v registru osob vedou, kdo je aktualizoval a které orgány veřejné správy jejich údaje v minulém kalendářním roce využívaly. Tímto způsobem mohou také získat informaci o nesprávných referenčních údajích, jejichž změnu zapomněli ohlásit příslušnému orgánu. V takovém případě bude třeba z jejich strany zajistit urychlenou nápravu tohoto stavu, protože nesprávné či neaktuální údaje jim mohou zkomplikovat další styk s veřejnou správou.

Uvedení systému základních registrů do praxe zároveň posílí ochranu a bezpečnost osobních údajů vedených v rámci orgánů veřejné správy. Údaje vedené v registru osob nemají důvěrný charakter a jsou veřejné, s výjimkou agendových identifikátorů fyzických osob (AIFO), které slouží k identifikaci podnikajících fyzických osob a statutárních zástupců.

Na závěr je třeba zmínit, že zavedení Registru osob bude mít nesporný přínos při řešení současných problémů souvisejících s nejednotností, multiplicitou a neaktualností údajů v rámci jednotlivých evidencí orgánů veřejné moci. Využívání referenčních údajů z Registru osob tak veřejné správě otevře nové možnosti zlepšování rozsahu a kvality poskytovaných služeb vůči podnikatelskému prostředí, zefektivnění administrativních úkonů a výrazně sníží riziko využívání chybných údajů.

Případné další informace o Registru osob lze získat na webové stránce Správy základních registrů www.szrcr.cz/registr-osob nebo na e-mailové adrese: ros@czso.cz.

Ing. Michal Čigáš
manažer projektu Registru osob
Český statistický úřad

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

REGISTR ÚZEMNÍ IDENTIFIKACE, ADRES A NEMOVITOSTÍ (RÚIAN)

Registr územní identifikace, adres a nemovitostí je nedílnou součástí celé soustavy základních registrů, která začne měnit fungování naší veřejné správy po 1. červenci tohoto roku. Gestorem vybudování RÚIAN a správcem celého systému je Český úřad zeměměřický a katastrální (ČÚZK).

Cílem všech změn ve veřejné správě, které navazují na elektronizaci veřejné správy, je zjednodušení života občanů i podnikatelů a samozřejmě i zavedení řádu do dat ve veřejné správě. Lze očekávat, že veřejnost si na nové služby zvykne stejně snadno, jako na služby oblíbených Czech POINTů.

Pamatujete ještě na doby, kdy získat rychle ověřený výpis z rejstříku trestů nebo z katastru nemovitostí pro mnohé naše spoluobčany znamenalo vzít si dovolenou a jet na vzdálený úřad pro výpis? Katastr nemovitostí takovou službu zajišťoval na cca 70 místech v ČR, rejstřík trestů jen na dvou, v Praze a v Brně. Jak snadno se na ony doby zapomíná. Funkčních míst Czech POINT již je nyní v celé ČR 6 820 (stav ke dni 27. 3. 2012) a jsou prakticky v každé obci a na většině pošt. Ostatně, Czech POINTy mají připravené poskytování výpisů ze základních registrů, takže jejich služby veřejnosti po zavedení celé soustavy základních registrů ještě nabudou na významu.

Čím je RÚIAN v celé soustavě základních registrů výjimečný? Tak především nevede žádné osobní údaje, takže jeho ochrana nemusí být tak vysoká, jako je tomu zejména u registru obyvatel. Díky tomu, že RÚIAN nevede žádné osobní údaje, bude také jediným ze základních registrů, kde bude možné jeho data prohlížet libovolně, bez jakékoli registrace a zdarma přes internet. RÚIAN je veřejným seznamem. K tomu bude sloužit aplikace VDP, veřejný dálkový přístup. Prohlížení dat RÚIAN bude fungovat obdobně, jako již funguje dlouhodobě na ČÚZK provozované a veřejnosti známé „Nahlížení do katastru nemovitostí“. Při zmínce o katastru nemovitostí je velmi důležité si uvědomit, že vlastnictví k nemovitostem bude i nadále vedeno výlučně v katastru nemovitostí, tedy údaje o vlastnictví nejsou obsaženy v RÚIAN. Pro snadnost obsluhy je ale zavedena služba, která umožní u každé nemovitosti, prohlížené v RÚIAN (zejména se bude jednat o stavební objekty, ke kterým budou vázány adresy), získat údaje o vlastnictví přímým dotazem do katastru nemovitostí.

Rozhodně se v tomto článku nebudeme věnovat technologiím, ale věcně jistě nebude na závadu si krátce zopakovat, jaké údaje v RÚIAN vedeme, jaké údaje u nás veřejnost naleznе. Vezmu to od těch pro veřejnost méně důležitých, u adres skončíme.

- identifikační údaje územních prvků,
- údaje o vazbách na ostatní územní prvky, případně na územně evidenční jednotky,
- údaje o druhu a způsobu využití pozemku,
- údaje o typu a ochraně nemovitosti,
- lokalizační údaje,
- adresy stavebních objektů;

Je velmi důležité vědět, že v RÚIAN musejí být všechny územní prvky skladebné. Od jednotlivé pozemkové parcely, přes část obce, katastrální území, územní obec, kraj až po celé území státu.

Prvky RÚIAN budou zobrazovány nad mapami státního mapového díla, nebo nad digitální mapou veřejné správy (DMVS) tam, kde DMVS bude k dispozici dříve než digitální státní mapové dílo. Připravovány jsou i služby, kdy bude možné si prvky RÚIAN zobrazit i například nad oblíbenou ortofotomapou.

Dále je velmi důležité vědět, že v RÚIAN je zaveden princip, že nebude možné, aby existovala adresa, ke které neexistuje ve skutečnosti reálný stavební objekt. A většina stavebních objektů, pokud mají číslo popisné nebo číslo evidenční, bude muset být označena adresou a tzv. adresním místem (což je bod se souřadnicemi, kde ona adresa leží).

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Poslední obecná věcná informace může být věnována skutečnosti, že RÚIAN je jediný základní registr, ve kterém se ze zákona vedou i údaje, které nejsou referenční. Jedná se o takzvané TEA, technicko-ekonomické atributy stavebních objektů (například počet bytů, počet podlaží, zastavěná plocha, informace, zda je stavba připojena k vodovodu, kanalizaci atd.). Nelze vyloučit, že se tyto údaje v budoucnosti stanou referenčními, jejich úroveň spolehlivosti to ale nyní neumožňuje.

Po přečtení předchozího odstavce některé čtenáře možná napadne otázka, co je to ten referenční údaj? Správná otázka. Referenční údaj je takový údaj v základních registrech, se kterým veřejná správa pracuje, aniž by ověřovala jeho platnost. Referenční údaj je považován za správný, pokud jej ze zákona jmenovaný editor do systému zanesl, dokud někdo v tzv. Reklamaci jeho správnost nezpochybní. Pak musí zákonem určený editor zahájit šetření, údaje prověřit a buď potvrdí správnost předchozího údaje, nebo zavede nový referenční údaj.

U většiny prvků RÚIAN je editorem přímo ČÚZK, ale u adres je to jinak. Odpovědnost za adresy a za jejich vazby na stavební objekty mají obce a stavební úřady, tedy místa, kde tyto údaje vznikají.

Obec:

- ulice,
- stavební objekt (je specifikováno zákonem, o které stavební objekty se jedná),
- adresní místo (je specifikováno zákonem, o která adresní místa se jedná).

Stavební úřad:

- stavební objekt (je specifikováno zákonem, o které stavební objekty se jedná),
- adresní místo (je specifikováno zákonem, o která adresní místa se jedná),

Informační systém ISÚI (informační systém územní identifikace), ve kterém obce spravují data pro budovaný RÚIAN, je v ostrém provozu již od 29. srpna roku 2011. V souvislosti s adresami si s obcemi a se stavebními úřady od listopadu roku 2011 užíváme mnoho místy nepříliš radostné práce, která spočívá v potřebě adresy a jejich vazby na stavební objekty v systému vyčistit. K tomu jsme z ČÚZK rozeslali na obce a stavební úřady již dvě sady tzv. rozdílových souborů, které obce a stavební úřady musejí prověřovat (mnohde je nutná součinnost s ohlašovnou obyvatel na obci) a data v případě potřeby v ISÚI (někdy i v evidenci obyvatel) spravovat. Začínali jsme v listopadu na 92 tisících rozdílu v adresách, počátkem února již se jednalo pouze o 37 tisíc rozdílu v celé ČR. Věříme, že do zahájení provozu základních registrů ještě další velkou část rozdílu dokážou obce a stavební úřady napravit. Je to jejich povinnost ze zákona. Jejich data v našem systému.

A kde je onen přínos pro občana? V působnosti RÚIAN mohu uvést dva stručné příklady. Stavebník již nebude muset žádat o přidělení čísla popisného pro novou stavbu. To si vyřídí příslušný stavební úřad s obcí a stavebník již jen dostane vyrozumění, jaké číslo jeho stavba má (v detailu je to tak, že ono obcí přidělené číslo konstitutivně „vznikne“ až zápisem do RÚIAN). Také pokud občan bude žádat o změnu vkladu v katastru nemovitostí při zániku (odstranění) stavby, nebude již muset nosit na katastr potvrzení stavebního úřadu. Bude stačit, když příslušný stavební úřad tuto změnu vyznačí do RÚIAN a úředník na katastrálním úřadě si tento údaj v RÚIAN ověří. Věříme, že s elektronickými službami veřejné správy život přinese i mnohá další usnadnění, na která zatím ani nedohlédneme, obdobně tomu, jakou revoluci ve službách přináší například banky nebo mobilní operátoři. Základem k tomu je mít v datech veřejné správy pořádek a k tomu jsou nutné základní registry.

Cokoli byste potřebovali k RÚIAN vědět, neváhejte se zeptat na podpora@cuzk.cz.

Ing. Tomáš Holenda

vedoucí oddělení tvorby a rozvoje RÚIAN

Český úřad zeměměřický a katastrální

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

ZÁKLADNÍ REGISTR AGEND ORGÁNŮ VEŘEJNÉ MOCI A NĚKTERÝCH PRÁV A POVINNOSTÍ (RPP)

Podnětem ke vzniku základních registrů bylo usnesení vlády ze dne 28. února 2007 č. 197, kterým vláda přijala „Strategii Efektivní veřejné správy a přátelské veřejné služby“ (Smart Administration) pro období 2007 – 2015.

Obečným cílem vytvoření základních registrů veřejné správy bylo a je, aby orgány veřejné moci mohly data vedená v základních registrech efektivně a bezpečně sdílet.

Právním základem vzniku systému základních registrů je zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů a nařízení vlády č. 161/2011 Sb., obsahující harmonogram pro realizaci úkolů, které nejsou v uvedeném zákoně konkretizovány.

Z jakých celků je systém základních registrů složen?

Systém základních registrů sestává ze čtyř základních registrů – Registru obyvatel (ROB), Registru právnických osob, podnikajících osob a orgánů veřejné moci (ROS), Registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) a Registru agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností (zkráceně Registr práv a povinností; RPP). K těmto uvedeným základním registrům se řadí ještě Informační systém základních registrů (ISZR), který tvoří rozhraní (jakousi vstupní a výstupní bránu) pro komunikaci vnějšího prostředí s obsahem základních registrů a ORG (převodník identifikátorů).

Co bude základní registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností evidovat?

Registr práv a povinností bude sloužit jako zdroj údajů pro informační systémy základních registrů při řízení přístupu uživatelů k údajům v jednotlivých registrech a agendových informačních systémech.

V Registru práv a povinností budou popsány ve stanovené struktuře všechny agendy vykonávané veřejnou správou na základě platných právních předpisů. Budou zde popsány a evidovány role a činnosti vyplývající z uvedených norem a uloženy údaje o rozsahu oprávnění přistupovat k referenčním údajům v základních registrech.

O přístupech (jednotlivých úředníků) budou v Registru práv a povinností uchovávány údaje (stoppy) kdo, kdy a za jakým účelem se na referenční údaje v ostatních základních registrech dotazoval, nebo je měnil.

Dále budou v Registru práv a povinností zaznamenány údaje (metadata), kterými oprávněný úředník zapisoval nebo měnil referenční údaje v ostatních registrech formou správního rozhodnutí. Nebude zde tedy celé správní rozhodnutí v čitelné elektronické podobě, ale pouze základní technické údaje (metadata), podle kterých bude možné případně konkrétní rozhodnutí u původního správního orgánu dohledat.

Základní registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností je zcela novým nástrojem. V jakém rozsahu bude zatěžovat jeho naplnění daty úředníky na všech úrovních?

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů a nařízení vlády č. 161/2011 Sb., ve svých ustanoveních zakotvily termíny pro naplnění všech registrů daty. Ostatní registry vycházejí z již existujících agendových informačních systémů, jejichž obsah při naplňování jednotlivých registrů v podstatě kontrolují, upřesňují a převádí data na tzv. referenční do příslušného registru.

Registr práv a povinností takovýto základ z minulosti opravdu nemá a musí být v průběhu roku 2011 a 2012 vytvořen a v dalších letech průběžně doplňován a aktualizován.

Ústřední správní úřady a správní úřady s celostátní působností mají za úkol ohlásit agendy ve své působnosti za svůj úřad a za podřízené správní úřady. Ohlášení agend se provádí v dočasném webovém prostředí prostřednictvím určených správců, kteří na metodickém semináři organizovaném Ministerstvem vnitra obdrželi přístupové údaje pro příslušný ústřední správní úřad. Termíny pro ohlášení vyplývají ze zákona a nařízení vlády. Od 20. dubna 2012 po provedené odstávce bude spuštěn AIS působnostní v ostré definitivní verzi, ve které se bude již provádět jak ohlašování agend, jejich opravy a úpravy, tak i jejich registrace Ministerstvem vnitra.

Orgány veřejné moci (převážně orgány územních samosprávných celků) oznámí vykonávání své působnosti v agendě do 30 dnů ode dne registrace agendy (registraci provádí Ministerstvo vnitra),

pokud jsou editorem referenčních údajů v základních registrech nebo pokud referenční údaje „čtou“. Na základě tohoto oznámení provede Ministerstvo vnitra zaregistrování orgánu veřejné moci pro výkon uvedené agendy. I zde platí obdobně, že od 20. dubna 2012 se budou oznámení působností v agendách realizovat v ostrém prostředí AIS působnostního.

Po naplnění Registru práv a povinností uvedenými daty a po zaregistrování orgánu veřejné moci pro výkon agendy, zapisují orgány veřejné moci do Registru práv a povinností údaje o těch správních rozhodnutích nebo jiných úkonech, která nabudou právní moci, vykonatelnosti nebo jiných právních účinků, na jejichž základě dochází ke změně referenčního údaje v ostatních základních registrech. Naplňování této konkrétní činnosti a úkonů bude realizováno po spuštění Registru práv a povinností do ostrého provozu po 1. 7. 2012.

Jak bude moci údaje vedené v základním registru agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností využívat řadový občan?

Pro každého občana bude obecně asi největším přínosem základních registrů snížení administrativní náročnosti při každém kontaktu s orgánem veřejné moci při uplatňování svých práv a oprávněných požadavků. Nebude nutné již při každé návštěvě úřadu vyplňovat řadu formulářů a dotazníků, které jsou dnes nezbytnou součástí každého podání. Nebude již muset prokazovat žádný z referenčních údajů, které jsou o jeho osobě vedeny v základních registrech a ani úředník tyto údaje již po občanovi nebude moci vyžadovat, ale bude si je muset vždy ověřovat právě v systému základních registrů.

Bonusem pro občana má být ještě informace, kterou jedenkrát ročně obdrží automaticky do své datové schránky (kdo datovou schránku nemá, tak na vyžádání přes Czech POINT), ze které bude vyplývat kdo, kdy a za jakým účelem na data o něm vedená v základních registrech nahlížel, dotazoval se na ně nebo je měnil.

V čem budou základní registry přínosem?

Zavedení základních registrů samozřejmě sleduje řadu výsledných efektů, které by měly přispět ke zjednodušení celé veřejné správy.

Především jde o skutečnost, že pro celou veřejnou správu bude existovat jeden základní zdroj referenčních údajů na jednom místě a tím se odstraní dosavadní multiplicity vedení základních údajů o občanech, o právnických osobách, o adresách a evidenčních údajích nemovitostí. Umožní získat přehled o efektivitě práce jednotlivých úřadů, nevyužívané agendy budou zcela zřetelně identifikovatelné a mohou být ve výsledku zrušeny, a tím se může podstatně snížit administrativní zátěž na všech úrovních veřejné správy.

Z pohledu občana bude efekt základních registrů ve snížení časové náročnosti, zjednodušení vyřizování žádostí a zlepšení informovanosti o bezpečném nakládání s osobními údaji.

Z pohledu ekonomického subjektu se také značně sníží časová náročnost při styku s orgány veřejné správy, zvýší se kvalita poskytovaných služeb, rozšíří se spektrum dostupných a kvalitních informací.

Z pohledu orgánů veřejné správy dojde ke snížení pracnosti, rozšíří se spektrum poskytovaných služeb a zvýší se jejich kvalita. To může vést ke zvýšení prestiže a spokojenosti úředníků ve veřejné správě.

Z pohledu státu dojde ke zpřehlednění a sjednocení výkonu agend veřejné správy, ke sjednocení a zkvalitnění všech vedených referenčních údajů, zlepšení a zjednodušení analytických činností, zefektivnění a zjednodušení právního prostředí, sjednocení organizačních struktur úřadů a jejich výsledném zeštíhlení a v konečném důsledku i ke snížení ekonomické náročnosti výkonu veřejné správy.

Mgr. Jiří Klein

ředitel projektu Registru práv a povinností
Ministerstvo vnitra

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Ze zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, je správcem Registru práv a povinností Ministerstvo vnitra, z vnitřní organizační struktury vyplývá, že funkci správce RPP vykonává odbor veřejné správy Ministerstva vnitra.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

ROLE ORG V SYSTÉMU ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ

Každý občan České republiky má v současnosti svůj jedinečný identifikační údaj, kterým je rodné číslo. První rodná čísla byla u nás zavedena před více než 60 lety, a jejich používání nebylo nijak omezeno. Naopak, začala být čím dál tím více využívána jako univerzální identifikátor v celé řadě státních administrativních databází. Úskalím užívání rodných čísel je však riziko zneužitelnosti identity občana. S trochou snahy lze podle nich dohledat i řadu citlivých údajů.

Rozdělit provázanost mezi databázemi pomocí rodných čísel by měl vyřešit systém základních registrů, který je vymezen zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech. Základní registry by se měly stát bezpečnou a aktuální databází údajů o občanech a veřejnoprávních i soukromých subjektech. Jejich zavedením dojde k odstranění roztříštěnosti, nejednotnosti a vícenásobného výskytu osobních údajů v základních databázích veřejné správy. Působnost Úřadu je stanovena zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech. V § 11 v písm. a) se uvádí, že Úřad vytváří zdrojové identifikátory fyzických osob a agendové identifikátory fyzických osob a vede jejich seznamy a dále v písm. b) se uvádí, že Úřad zajišťuje převod agendového identifikátoru fyzické osoby v agendě na agendový identifikátor této fyzické osoby v jiné agendě, a to na základě zákonného požadavku. V této souvislosti byl Úřadu pro ochranu osobních údajů přidělen nový úkol – vytvořit informační systém ORG jako součást systému základních registrů, který bude zajišťovat procesy spojené s identifikací fyzických osob.

Základním smyslem informačního systému ORG, který je v některých materiálech označován jako převodník identifikátorů, je zajistit v celém systému základních registrů ochranu osobních údajů. A to cestou náhrady dosavadního používání rodného čísla jako univerzálního identifikátoru fyzické osoby systémem bezvýznamových identifikátorů. Tyto identifikátory se budou pro jednotlivé agendy nebo skupiny agend lišit, a neumožní tak při znalosti jednoho identifikátoru vyhledávat údaje o fyzické osobě v agendě jiné. Jediným místem, kde budou všechny tyto identifikátory uloženy, je právě informační systém ORG. V tomto systému však nejsou uloženy žádné další údaje fyzických osob, takže ani znalost všech identifikátorů neumožňuje Úřadu (ani nikomu jinému) zjistit jejich přiřazení jednotlivým fyzickým osobám. Touto cestou by měla realizace projektu základních registrů výrazně přispět k ochraně osobních údajů občanů. Prakticky se zavedení systému ORG nedotkne ani úředníka ani samotného občana, i když jeho fungování je více než zásadní.

Zavedení nových identifikátorů však neznamena, že občan o své rodné číslo přijde, protože rodné číslo zůstává i nadále v platnosti. Dále je třeba zdůraznit, že nebude zapotřebí si agendové identifikátory osob zapamatovat. Občanům registry výrazně zjednoduší komunikaci s úřady, protože jakoukoliv změnu údajů bude stačit nahlásit pouze na jednom místě. Organům veřejné moci pak projekt zpřehlední práci a dá jistotu správnosti uložených informací.

Na základě zákona č. 111/2009 Sb., jsou založeny čtyři základní registry a další dvě součásti systému:

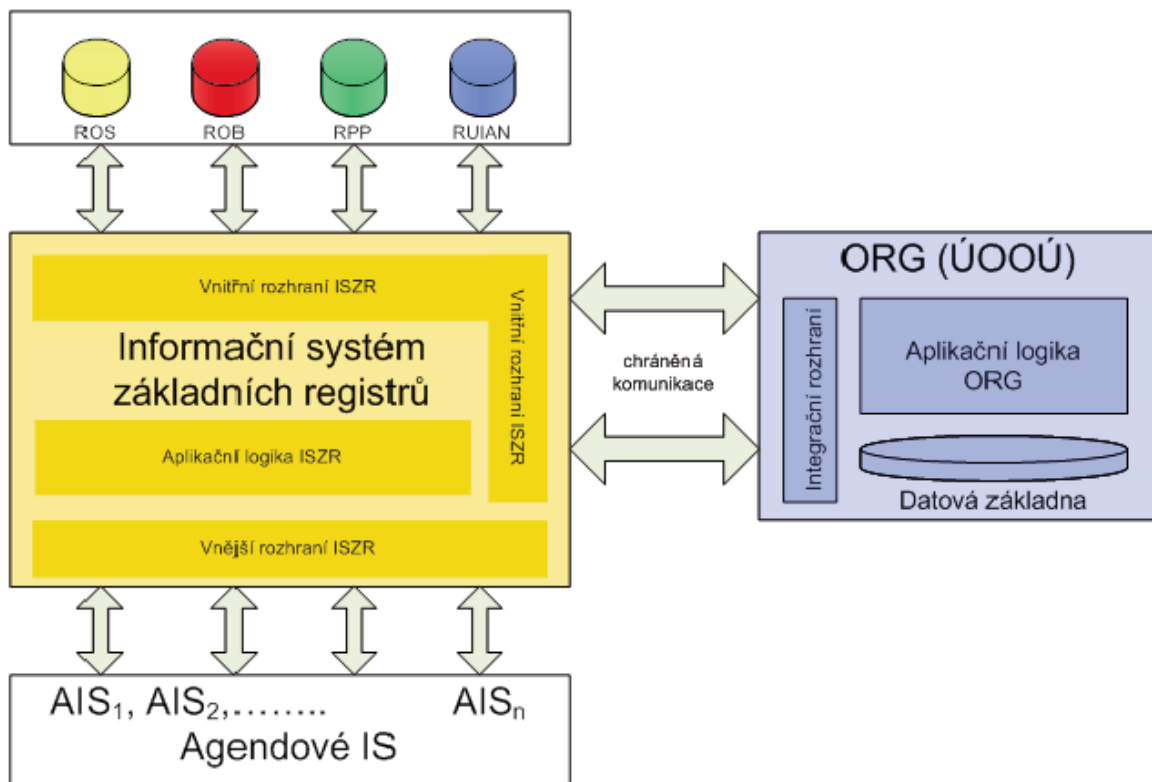
- Registr obyvatel,
- Registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci (registr osob),
- Registr územní identifikace, adres a nemovitostí (registr územní identifikace),
- Registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností (registr práv a povinností),
- Informační systém základních registrů – ISZR, který lze chápat jako nadstavbu celého systému; podle zákona č. 111/2009 v § 2 písm. f je ISZR

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

definován jako systém veřejné správy, jehož prostřednictvím je zajišťováno sdílení dat mezi jednotlivými základními registry navzájem a základními registry a agendovými informačními systémy, správa oprávnění přístupu k datům a další činnosti podle tohoto zákona;

- Informační systém ORG – pro vytváření a přidělování zdrojových identifikátorů fyzických osob (ZIFO) a agendových identifikátorů fyzických osob (AIFO) a vedení jejich seznamů.

Smyslem začlenění Informačního systému ORG do systému základních registrů je ochrana identity občanů před zneužitím jejich osobních údajů. Dá se říci, že jednotlivé registry jsou od sebe odděleny, ale přes ORG je lze pomocí Informačního systému základních registrů propojit.

Vaše případné dotazy rádi zodpovíme na telefonu 234 665 555 nebo na e-mailové adrese posta@uouu.cz.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Úřad pro ochranu
osobních údajů
the office for personal
data protection

Ing. Eva Vrbová
ředitelka odboru základních identifikátorů
Úřad pro ochranu osobních údajů

Poznámka:

Informační systém ORG v systému základních registrů je realizován v rámci Integrovaného operačního programu, prioritní osa Modernizace veřejné správy – Cíl Konvergence, oblast podpory Rozvoj informační společnosti ve veřejné správě. Odbor strukturálních fondů MV ČR schválil uvedený projekt dne 30. 11. 2009.

Financování investiční části požadovaného systému bylo zajištěno usnesením vlády č. 1019/2009 a je spolufinancováno z projektu Evropské unie ve výši 85 % uznatelných nákladů na základě vydání právního aktu o poskytnutí dotace ze dne 30. 11. 2010.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

II. NÁZORY NA FUNGOVÁNÍ ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ

CO ROZUMÍME POD POJMEM ZÁKLADNÍ REGISTRY VEŘEJNÉ SPRÁVY A JAK JE TAKÉ MŮŽEME VNÍMAT

Jaká první myšlenka nás napadne, když se řekne pojem základní registry? Jistě každého z nás nějaká jiná, a to podle stupně naší vlastní informovanosti. Denně hovoříme s různými lidmi, ať už se jedná o laickou veřejnost, odborníky na IT, úředníky či politiky. Při těchto diskuzích převládá, i u těch více znalých, stále ještě spíše technický a technologický pohled. Většinu dotčených zajímá hlavně to, jak se budou připojovat k základním registrům, jak se budou ověřovat přístupy jednotlivých úředníků do základních registrů nebo zda a jak si budou moci vytvářet kopie dat z registrů. Málokdo si ovšem umí reálně představit, jaká je vlastně logika základních registrů a jak nám registry změní život.

Dnes se proto pokusím pohlédnout na základní registry a jejich celospolečenský význam poněkud jiným pohledem a pokusím se na tyto otázky odpovědět. Začneme tím, co jsou tedy vlastně základní registry a jaký je jejich hlavní přínos. V úvodu je třeba přiznat, že každý stát vede a musí vést o svých občanech i sám o sobě řadu různých údajů a informací. Proč to tak je a musí to tak být? Protože bez těchto údajů a informací nemůže fungovat vztah mezi státem a občanem. Aby mohl stát plnit svou hlavní úlohu, tedy zabezpečit práva a povinnosti občanů a institucí při respektování potřeb a zájmů státu daných platnou právní úpravou, tedy např. zabezpečit svým občanům ochranu, bezpečnost, zdravotnictví, školství či další veřejné služby, musí mít k dispozici nezbytné údaje. O občanech (aby poskytoval služby těm pravým, kterým má), o podnikatelích (aby čerpali podporu, ale i platili daně ti, co mají), o vlastních nemovitostech (aby nezasahoval zbytečně do práv těch, kterým patří), sám o sobě (aby věděl, je-li efektivní a kvalitní) a aby případně eliminoval ty, kteří stát či občany ohrožují (teroristé, zločinci, apod.). Je tedy zřejmé, že bez dat stát existovat nemůže. Zásadní je však spravovat a využívat jen ta data, která stát opravdu nezbytně pro svoji činnost potřebuje, využívat je jen tak, aby nebyla ohrožena práva jejich vlastníků a zajistit efektivní a bezpečnou správu těchto dat.

A nyní k tomu, jak lze k datům přistupovat. Existuje řada způsobů, jak data spravovat a užívat. Ve většině zemí Evropy se dnes data evidují tzv. agendově. Tedy každý správce agendy spravuje a využívá data ve struktuře a formě nezbytné pro výkon jeho konkrétní agendy, včetně osobních údajů o každém občanovi, o kterém data vede. Data jsou díky tomu vedena duplicitně, navíc v rozdílné struktuře a s rozdílnou časovou platností. V takovém případě je pro potřeby veřejné správy nezbytné při jakémkoliv úředním řízení nejprve rozhodnout, který z údajů je v daném okamžiku platný obsahem a v čase. V České republice jsme se, v rámci procesu elektronizace vládnutí tj. eGovernmentu, rozhodli tento problém řešit zcela novým, nekonvenčním řešením, a to právě projektem základních registrů veřejné správy.

A v čem naše řešení spočívá? Budou vytvořeny čtyři základní registry veřejné správy, ve kterých budeme vést údaje o každém občanovi v jeho následujících čtyřech rolích a vazbách. O občanovi s údaji osobního či citlivého charakteru (Registr obyvatel), o občanovi v roli podnikatele (Registr osob), o občanovi ve vazbě na územní a adresné atributy (Registr územní identifikace adres a nemovitostí) a občanovi ve vazbě na jeho vlastní práva a povinnosti (Registr práv a povinností). Tato základní platforma bude obsahovat referenční data a všichni uživatelé je budou pro svoji zákonem definovanou potřebu povinni využívat a sdílet. Proč mají být například ve zdravotním registru nebo registru řidičů obsaženy všechny osobní údaje účastníků daného systému, když je máme obsaženy v registru obyvatel. Lepší je tato data sdílet a bezpečně si je navzájem předávat. Základní registry

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

totíž vnáší do právního řádu novinku - referenčnost dat, díky jejímuž zavedení odpadá nejistota o jejich pravdivosti a validitě v daném okamžiku. Ale co je to vlastně referenční údaj a jak lze jednoduše definovat referenčnost dat? Takto označený údaj lze zjednodušeně definovat jako údaj státem garantovaný jako obsahově a v daném okamžiku jako správný, platný a závazný. Pro potřeby správních řízení bude tento referenční údaj povinně jediným zdrojem. Odpadá fáze ověřování validity konkrétního údaje a nikdo nemusí rozhodovat o tom, jaký údaj vlastně platí.

A jak se promítnou základní registry do našeho každodenního života? Jaká jsou pozitiva a přínosy tohoto strategického projektu? Obecně lze říct, že základní registry mají tři hlavní přínosy. Prvním z nich je změna dosavadního vztahu mezi státem a občanem. Dosud byl tento vztah postaven na principu nadřazeného tzv. vrchnostenského vztahu, kdy stát při získávání údajů „úkoluje“ občana. Po zavedení základních registrů do praxe se tento vztah mění na vyrovnaný vztah minimálně v oblasti získávání referenčních údajů. Od 1. července 2012 již při úřední činnosti nesmí úřad vyžadovat zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech, definovaná referenční data od občana, ale musí si je získat právě prostřednictvím základních registrů. Ne všechna data, která vede stát, však jsou a zřejmě ještě nějakou dobu i nadále budou, referenční.

Za druhé, změnami procesů v jednotlivých orgánech veřejné moci, díky kterým dojde k výraznému snížení byrokratické zátěže při etapě získávání a ověřování validity dat v rámci činnosti veřejné správy. Každý úředník i úřad musí dnes věnovat zhruba 60 % z celkového času správního řízení etapě získávání a ověřování údajů. A také zajistit aktuálnost vlastních databází, zajistit jejich opravu či doplnění při jakékoliv změně. Zavedením registrů tato etapa téměř odpadne a dojde k výraznému snížení byrokratické zátěže spojené se správními řízeními a výraznému zkrácení délky správních řízení.

Třetí přínos registrů se týká veřejné správy samotné. Poprvé v historii bude mít stát prostřednictvím základních registrů nástroj k další trvalé optimalizaci a zvyšování efektivnosti veřejné správy podložené nezpochybnitelnými, validními a reálnými daty o skutečné činnosti jednotlivých úřadů a úředníků veřejné správy. Takto získaná data nám umožní ne plošně, ale konkrétně na základě reálných údajů optimálně a efektivně modernizovat veřejnou správu jako celek i její jednotlivé procesy.

Vidíme, že registry budou znamenat opravdu zásadní změny ve veřejné správě a budou mít zásadní dopady do života úředníků, občanů a institucí a že je naším společným úkolem se na tyto změny včas a kvalitně připravit. Snad se mi také touto cestou podařilo alespoň ve stručnosti nastínit čtenářům nejen to, co jsou vlastně základní registry, jak změní náš život, ale také rozptýlit některé nejasnosti a obavy spojené s uvedením tohoto zcela zásadního projektu do života. Bylo by však nezodpovědné předpokládat, že i přes veškerou snahu všech zúčastněných, nebude implementace takto rozsáhlého projektu doprovázena řadou nejasností, pochybností i problémů. Naší společnou snahou proto jistě bude využít zkušeností a odborností každého z nás k včasné eliminaci možných negativ a k zajištění opravdu úspěšného uvedení základních registrů do provozu.

V závěru mi dovoluji všem čtenářům popřát hodně trpělivosti a dostatek energie do 1. července 2012, maximum úspěchů po 1. červenci 2012 a také to, aby se nám, i díky základním registrům, žilo zase o trochu lépe...

PhDr. Robert Ledvinka

vrchní ředitel sekce pro eGovernment

Ministerstvo vnitra

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

TO, CO SE MNĚ ZDÁLO JAKO HUDBA BUDOUCNOSTI, SE STÁVÁ SKUTEČNOSTÍ?

Když si zadáte do vyhledávače termín „registr“, nabídne se vám registr dlužníků, registr živnostenského podnikání, registr vozidel, registr firem, registr zvířat a další. Od 1. července by měly začít fungovat základní registry, mezi které patří registr obyvatel, registr osob, registr územní identifikace, adres a nemovitostí a registr práv a povinností.

Pamatuji si z minulosti, kdy jsem si vyřizovala živnostenský list, že jsem musela absolvovat cestu na živnostenský úřad, následně na finanční úřad, správu sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovnu. Jako hudba budoucnosti se mně zdála představa, že přijdu pouze na živnostenský úřad, a ten za mě pak nahlásí změny na jiné úřady, a já nebudu muset být ta, která musí úřady obíhat. A pak následovalo ještě zlepšení, mohla jsem navštívit kterýkoliv živnostenský úřad v ČR a mohla si vyřídit své záležitosti. Jako hudba budoucnosti se mně zdála i představa toho, že v případě změny trvalého bydliště budu hlásit změnu jenom na evidenci obyvatel příslušného obecního či městského úřadu a už se nebudu starat o nahlášení změny na všechny instituce, kde je můj trvalý pobyt uveden. Přiznám se však, že mně není jasné, zda to tak bude opravdu fungovat. Ve svém novém občanském průkaze mám uvedeno trvalé bydliště, v řidičském průkaze je rovněž uvedeno místo pobytu, tzn., že při jeho změně si budu muset stejně vyřídit asi nové doklady? Základní registr obyvatel mně pak snad ušetří cestu pouze na finanční úřad, živnostenský úřad, sociální správu? Na odbor dopravy, když jsem vlastníkem auta, a na katastrální úřad, když jsem vlastníkem nemovitostí?

Se Stálou komisí Senátu pro ochranu soukromí jsme byli asi před třemi lety v Estonsku, v zemi, kde se elektronicky volí a kam se jezdí dívat zástupci jiných zemí, jak funguje elektronizace státní správy. Tehdy jsme se na to dívali trochu skepticky, nebylo nám jasné, kdo všechno se může k datům dostat, zda není možné data zneužít. Dnes mám pocit, že se začínáme přibližovat elektronizaci v Estonsku a jenom doufám, že ochrana dat bude zaručena a že občané budou spokojeni s tím, že nemusí obíhat úřady. Jen mně chybí veřejná osvěta, protože řadový občan nemá představu, co pro něj budou základní registry znamenat, co mu přinesou či seberou a také, zda ho to bude něco stát. Už nám budou chybět jen elektronické volby a za ty bych se také přimlouvala, protože pak by se určitě zvýšila volební účast. Na druhou stranu se však trochu obávám toho, co může nastat v případě, kdy zkolabuje internet, kdy nám zkolabují elektrické sítě. Je to představa katastrofální situace, ale s tím se musí počítat a i na tuto variantu by měla být státní správa připravena.

Až si po 1. červenci 2012 sama vyzkouším možnosti základních registrů, budu moci hodnotit jejich praktický přínos pro občany. Dnes jenom mohu doufat, že to bude pro občany přínosem a ne zátěží. A také doufám v to, že ochrana osobních údajů bude dostatečně zabezpečena a údaje nebude možné zneužít. I když nelze zneužít jen takové informace, které neexistují.

Ing. Jana Juřenčáková

senátorka

předsedkyně Stálé komise Senátu pro ochranu soukromí

ZÁKLADNÍ REGISTRY V DOBRĚ FUNGUJÍCÍM STÁTĚ

Dobře fungující stát si neumím představit bez kvalitní administrativy. Pokud ve správě veřejných záležitostí cokoli zadržává, dochází k tomu, že lidé jsou nespokojeni: Řešení jejich záležitostí se protahuje, nebo se dokonce ztrácí v nedohlednu.

Jako dobře seřízený hodinový stroj může ovšem veřejná správa fungovat jen při splnění několika podmínek. Jsou to především kvalitní zákony, kompetentní úředníci a efektivní způsob komunikace mezi nimi a občany samotnými.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Zákony by měly být psány nejen pro právníky a úředníky. I když žijeme ve stále komplikovanější společnosti a nikdo dnes nemůže rozumět všemu, občané mají právo očekávat, že zákony budou tak dobré, aby alespoň ty, které se bezprostředně dotýkají jejich života, byly srozumitelné i jim.

Kdo by měl rozumět správě lépe než úředníci, kteří s ní přicházejí denně do styku! Nejen to, oni by měli být připraveni a ochotni kvalifikovaně poradit těm z nás, kdo za nimi přicházíme se svými problémy! Věřím, že jste se s takovými úředníky setkali; právě tak je ale dosti pravděpodobné, že jste narazili i na ty, jejichž chování mělo k takovému ideálu daleko... Tady je ovšem důležité nejen jejich vzdělání, ale i jejich přístup k občanům. Dobří úředníci občanům slouží tím, že znají zákony, dodržují je – a nikomu přitom nenadržují!

Třetí podmínkou kvalitní veřejné správy je efektivní způsob komunikace, a to jak mezi úředníky samotnými (to však občany právem moc nezajímá), tak i mezi úředníky a občany. Srovnáme-li dnešní situaci se situací před patnácti dvaceti lety, změnila se docela dramaticky: do našeho života vstoupil internet. Ten na jedné straně komunikaci zlevňuje a usnadňuje, na straně druhé však přináší nová rizika a nové problémy.

Jedním z nich je takzvaný digital gap, to je nerovný přístup k informacím mezi těmi, kteří přístup k počítači a k internetu mají a kteří ne. Valná část mladých lidí je počítačově gramotná, ale pro mnohé starší i některé chudší osoby představuje přístup k internetu dosud nepřekonatelnou bariéru.

Další ohrožení představuje zabezpečení dat. Pokud se citlivé informace z našeho soukromí dostanou na internet, chceme mít jistotu, že se k nim nedostane nikdo nepovolaný. Hackeři nás ovšem už přesvědčili o tom, že ani ochrana takových souborů, jako jsou data americké armády či diplomatické korespondence, pro ně nemusí být nezdolatelnou překážkou...

Letos nás v komunikaci s úřady čeká veliká změna. Určitě jste to zažili: Dosud jsme jako občané museli s mnoha informacemi o sobě obíhat různé úřady, fungovali jsme mezi nimi jako posílčci. Uvedením takzvaných základních registrů v život se to má obrátit: data o nás si budou muset předávat úřady mezi sebou navzájem. Záměrem tvůrců tohoto systému je, aby odpovědnost za bezchybnou komunikaci přešla z občanů na úřady a aby se tím komunikace občanů s úřady výrazně zjednodušila.

Takovému systému jako občan ze srdce tleskám. Jen doufám, že při jeho zavádění nedojde k takovým problémům, jaké jsme zažívali od začátku tohoto roku při přechodu agendy výplaty sociálních dávek z obecních úřadů na centralizovaný Úřad práce. A také, že se údaje o mně nedostanou nikdy v budoucnu do nepovolaných rukou.

A zároveň si přeju, aby přibývalo kompetentních úředníků a kvalitních zákonů. Jen tak se totiž naplní očekávání tvůrců a realizátorů základních registrů, že my, občané, budeme se službami českého státu skutečně spokojeni!

Prof. Dr. Martin Potůček, CSc., MSc.
Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy Praha

CO REGISTRY PŘINESOU LIDEM?

Spousta z nás si v souvislosti ze základními registry klade různé otázky. Ty dvě nejdůležitější nepochybně jsou: Co registry přinesou občanům? Co registry přinesou úředníkům? Přitom – upřímně řečeno – dnes si už nevystačíme s pouhým poměrně nepředstavitelným prohlášením „Neobíhají lidé, ale data...“. Co si vlastně má člověk pod tímhle heslem představit? Pro běžného člověka jsou na veřejné správě nejvíce zatěžující asi dvě věci: Jednak to, že se velice špatně shánějí informace o tom, co a jak má v jaké situaci udělat. A tou druhou je zdoluhavost, formálnost a někdy i trochu vnímaná nesmyslnost.

Jako příklad uvedu zkušenost svého kolegy, který se o jistém soudním úkonu dozvěděl až od soudní vykonavatelky jednou odpoledne, když mu zazvonila u dveří. A to prostě jen proto, že

se nevyskytuje moc často na adrese svého trvalého bydliště a patřičný soud jaksi ignoroval informace o jeho jiných poštovních adresách. Kromě toho se mimo jiné jaksi v tomto případě pozapomnělo na to, že se dotyčný člověk půl roku před tím přestěhoval. Takže neuvěřitelný guláš, jehož jedinou obětí je fakticky tento člověk, který je poškozen nesprávností postupu neznalých úředníků. A právě na tomto příkladě si můžeme ukázat, že základní registry nejsou jen nějakou drahou „hračkou“ v rukou státu, ale že se jedná o smysluplný projekt.

Od letošního července – tedy od ostrého spuštění základních registrů – by taková situace vůbec neměla nastat. Každý úředník se totiž bude muset při své úřední činnosti vždy „podívat“ do základních registrů a převzít si aktuální data. Pochopitelně platí princip, že k datům se dostane pouze ten, kdo je pro svoji práci potřebuje a má pro přístup k těmto datům příslušná oprávnění. Důležité ale je, že bude muset pracovat vždy právě s daty vedenými v základních registrech. Pokud se tedy někdo přestěhuje, či změní úřední doručovací adresu, bude tuto informaci mít k dispozici každý úředník, který je oprávněn číst jeho data v základním registru. Tak už nebude možné, aby si každý úředník v rámci získávání a ověřování dat dělal co chce, jak tomu často bývá dnes.

To, co bychom tedy měli zdůrazňovat, je, že se zodpovědnost za vedená data a jejich správnost přenáší od občana i od úředníka na stát. Bude prostě stačit, když určitou změnu nahlásíte pouze jednou, a základní registry již zajistí, aby ti, kdo musejí, měli přístup k aktuálním datům.

A samozřejmě je vhodné se podívat i na to, co základní registry přinesou úředníkovi. Nechme teď stranou sice pravdivá, ale dosti neuchopitelná tvrzení o tom, že díky registrům budeme mít k dispozici zdrojová data pro optimalizaci veřejné správy, pojďme se místo toho podívat na skutečnost, která je pro obvyklé úředníky mnohem důležitější: Úředník při své práci bude mít prostřednictvím základních registrů k dispozici data, která jsou pro něj v daném okamžiku jednoznačně důvěryhodná a správná. Nemusí je tedy již dále prověřovat a pracuje s nimi jako s jediným zdrojem určitých dat, která již nevyžaduje po občanovi či po třetích stranách. Jako naprosto zásadní změnu je třeba uvést i přenos zodpovědnosti na stát a to jak od občana, tak od úředníka.

Michal Rada
vedoucí Iniciativy informatiky pro občany

III. PŘÍKLAD DOBRÉ PRAXE

JAK SE PROCESNĚ A PERSONÁLNĚ PŘIPRAVIT NA SPUŠTĚNÍ ZÁKLADNÍCH REGISTRŮ

Městská část Praha 13 patří mezi notorické průkopníky v zavádění celonárodních systémů eGovernmentu, jako jsou kontaktní místa veřejné správy Czech POINT, informační systém datových schránek a nyní základní registry (ZR).

Ve spolupráci se Správou základních registrů (SZR) a Ministerstvem vnitra Městská část Praha 13 pilotovala spuštění agendového informačního systému (AIS). Tento pilotní projekt je rozdělen na dvě části, první zahrnoval analýzu procesů na straně Městské části Praha 13, kontrolu a dostupnost stávající dokumentace, odzkoušení vybraných agendových informačních systémů do testovacího prostředí, kontrolu funkčnosti připojení a práci s testovacími daty.

Úřad městské části Praha 13 provedl interní analýzu svých procesů, specifikoval jednotlivé informační systémy, které agendy a jejich AISy se musejí připojit na základní registry. Současně jsme jednali se všemi dodavateli a moje otázka zněla: Jste jako naši dodavatelé připraveni na připojení k základním registrům? Důležitou součástí bylo získat certifikáty těchto AISů u Správy základních registrů.

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

Druhá etapa, která skončila v květnu 2012, zahrnovala připojení vybraných agendových informačních systémů k ostrému rozhraní. Jak jsme se procesně a personálně připravovali a připravili? Musím konstatovat, že oddělení eGovernmentu, které mám organizačně zřízeno, patří pod odbor kancelář tajemnice a vede ho manažer kvality, člověk, který je schopen řídit procesy a komunikaci k ostatním odborům, se tedy začíná vyplácet. Abychom správně využili základní registry z pohledu všech zainteresovaných stran, to znamená občanů, podnikatelů, komunálních politiků i úředníků, tak jsme vypracovali Směrnici starosty k aplikaci zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech.

Tato vnitřní norma má kromě jiného i část právní, tedy obsahuje a vysvětluje všechny pojmy a skutečnosti, nutné k pochopení registrů, procesní, personální i procedurální. Je to prostě kuchařka, která bude ke dni spuštění registrů uveřejněna na webových stránkách Městské části.

Úprava stávajících formulářů je další nutnou oblastí, která souvisí s aplikací registrů, protože občané od 1. 7. 2012 už nemusejí referenční údaje dokládat. Formuláře se v tomto smyslu musejí upravit. Apel na tvorbu inteligentních on-line formulářů je proto výzvou před spuštěním základních registrů.

Cílem programu základních registrů je sdílení dat veřejné správy, je to unikátní záležitost. Věřím a jsem přesvědčená o tom, že úředníci registry zvládnou.

JUDr. Kateřina Černá
tajemnice Úřadu městské části Praha 13

IV. VIZE AUTORA

JAK PROPOJIT INFORMAČNÍ SYSTÉMY VEŘEJNÉ SPRÁVY A NEVYTVOŘIT „VELKÉHO BRATRA“

Stál jsem tam jako blbec. Reflektory svítily na horké křeslo, kde ministr české vlády Igor Němec obhajoval v živém vstupu v televizi svou koncepci Státního informačního systému, a já stál mezi jeho oponenty. Byl jsem tam vyslán sociálně demokratickou stranou, která tehdy byla hluboko v opozici, a měl jsem vystupovat proti koncepci, se kterou jsem ale v podstatě souhlasil.

Zvolil jsem techniku chytré horákyne a podle principu „ani oblečená, ani nahá“ jsem na schématu základních registrů s propojenými informačními systémy rezortních ministerstev hájil koncepci státního informačního systému a zároveň i oponoval, že bez centrálních registrů, k nimž se přes chránící plot referenčního rozhraní připojují informační systémy státní správy, to nepůjde vybudovat. Samozřejmě, že v několika minutách nešlo vůbec takovou koncepci vyložit. V té debatě ale nešlo o nějaké koncepční podrobnosti, především šlo o samou podstatu, zda vůbec státní informační systém vytvářet, či ne. Tenkrát to Igor Němec v hlasování diváků vyhrál. Ve vládě ale narazil na zájmy klíčových ministerstev (a samozřejmě i příslušných firem) budujících rezortní informační systémy a z postu ministra „byl přesunut“ do čerstvě vytvořeného Úřadu pro státní informační systém.

Politika a státní správa mě nijak nelákaly. Léta se věnuji studiu funkcí složitého stroje, kterým je lidský organismus pomocí složitých počítačových modelů. Této tematice se věnuje poměrně úzký kruh lidí, a proto hodně spolupracuji se zahraničními pracovišti. A právě kolegové z univerzity ve švédském Lundu mě přesvědčili, že bude vhodné pokusit se prosadit mezi českými politiky koncepci Státního informačního systému, který ve Švédsku usnadňoval fungování státní správy.

O jeho vznik se počátkem osmdesátých let minulého století mimo jiné přičinil i jeden z českých emigrantů, Ctirad Vrána, který mě seznámil s řadou lidí, kteří tento systém vytvářeli a pro-

vozovali. A tak jsem v tehdejší sociální demokracii inicioval založení příslušné odborné pracovní skupiny a vůbec netušil, jak zdoluhavá a obtížná je cesta prosazování racionality fungování státní správy pomocí informačních nástrojů. Cesta neutuchávajících sporů mezi racionálními zájmy řízení státu a lobistickými tlaky informačních firem, cesta spolupráce i trpělivého přesvědčování neustále se měnících politických reprezentantů, cesta plná kompromisů mezi vizemi a reálnými možnostmi, cesta drobných vítězství i proher, cesta, kde se ale nakonec původní vize postupně stávají realitou. Jednou z těchto realizovaných vizí, která umožňuje bezpečně propojit informační systémy veřejné správy a zároveň zajistit ochranu osobních dat, je právě informační systém centrálních registrů.

Bezpečné zdravotnické registry

Struktura propojení informačních systémů veřejné správy přes Informační systém základních registrů zajišťuje spolehlivou ochranu uložených dat před neoprávněným přístupem, kdy ani není technicky možné uložená data v různých informačních systémech veřejné správy neoprávněně propojovat. Takto propojené informační systémy veřejné správy pak mohou občanům sloužit, přispívat k odbyrokratizování společnosti a zjednodušení administrativy, a zároveň ale nestojí proti občanům jako pověstný Orwellův „Velký Bratr“.

Ukažme si s určitým zjednodušením, jak systém základních registrů může zabezpečit ochranu vysoce citlivých dat ve zdravotnických informačních systémech.

Informace se stává citlivou tehdy, pokud jsou informace o zdravotním stavu bezprostředně spojeny s identifikátorem osoby (ať již přímo, nebo prostřednictvím celoplošně využívaného rodného čísla nebo nějakého jiného celoplošně využívaného jednoznačného identifikátoru). Pokud ale identifikátor osoby vhodným způsobem od zdravotnických dat „odstříháme“, obě informace od sebe oddělíme a identifikátor pacienta nahradíme bezvýznamovým identifikátorem případu, pak vlastní obsah lékařské dokumentace, který již není propojen s identifikátorem pacienta, přestává být přísně chráněnou informací o osobních datech. Tyto informace (již nespojené s konkrétní fyzickou osobou) mohou být zdrojem statistického zpracování např. pro sledování kvality lékařské péče a pro vyhodnocení účinnosti jednotlivých léčebných postupů. Tento postup se běžně využívá při lékařských statistických šetřeních, avšak jedná se o anonymizaci dat v již uzavřené lékařské dokumentaci.

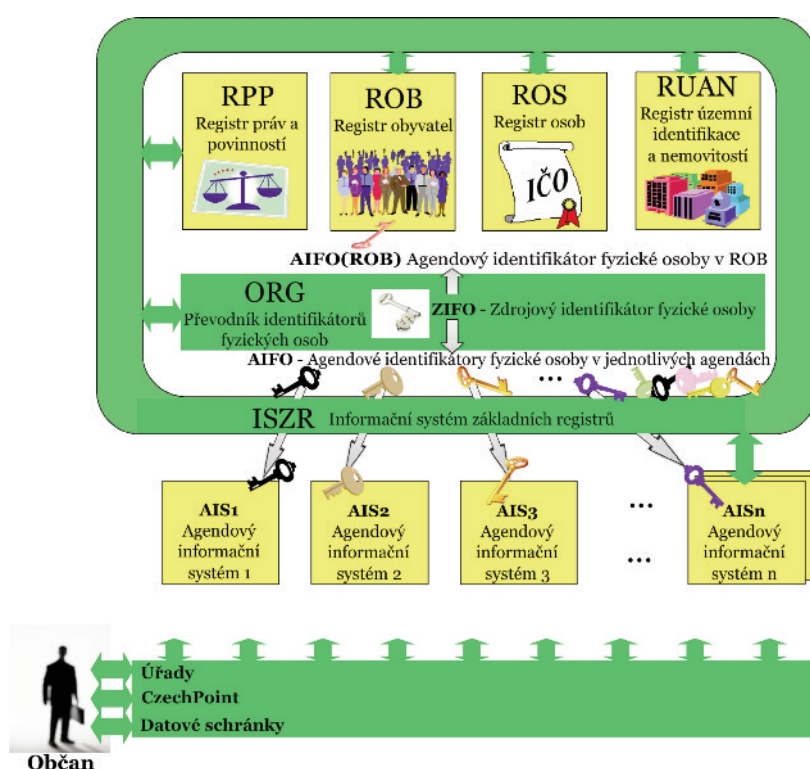
V průběžně vedené lékařské dokumentaci však anonymizaci provádět nemůžeme. Tato otázka se stává zvláště palčivou, když se jedná o povinně vedené centrální zdravotní registry, kam se povinně zapisují zdravotnické údaje u vybraných onemocnění. Tyto registry jsou nesmírně důležité pro vyhodnocování efektivity léčby, kdy je potřeba průběžně sledovat vývoj onemocnění a reakci na terapii u konkrétních pacientů.

V roce 2003 se rozhořel v Poslanecké sněmovně lýtý boj o likvidaci těchto po mnoho let povinně vedených centrálních registrů, které obsahují velmi citlivá data. Problematiku sporu o zachování či nezachování zdravotnických registrů tehdy docela trefně charakterizoval ve 46 čísle Zdravotnických novin prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc., z Masarykova onkologického ústavu v Brně: „*Otázka zní: budete se cítit hodně svobodně, když se nebude vědět, zda vám v léčbě vašeho nádoru víc pomůže ta či ona operace, ta či ona dávka záření, ten či onen lék, ten či onen léčebný postup? Cítíte se hodně svobodně, když dosud nevíte, jaké výsledky v léčbě vašeho onemocnění má pracoviště, které vám nabízí péči, a trpíte-li pochybnostmi, zda jinde nejsou výsledky lepší? Cítíte se hodně svobodně, když nevíte, zda investice do toho či onoho zdravotního programu či postupu, realizované také z vašich daní či pojistného, přinesly žádoucí výsledky? Pokud odpovídáte NE, jste asi normální, ale nedoceňujete snahu o ochranu před zneužitím zdravotních dat likvidací kdejakých registrů. Pokud odpovíte ANO, jste vskutku akcentovaná a nezávislá osobnost, kterou zůsta-*

nete až do doby, než se stanete osobností na zdravotnictví závislou. Nejspíše vám pak začne záležet i na informacích vzešlých z analýz zdravotních dat, zvláště pokud vám zvýší šanci na přežití."

Tenkrát lékaři centrální registry uhájili. Nedávno byl ale schválen zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, který zavádí tzv. Národní zdravotnický informační systém (NZIS), kde ovšem ochrana citlivých údajů opět není dostatečně vyřešena.

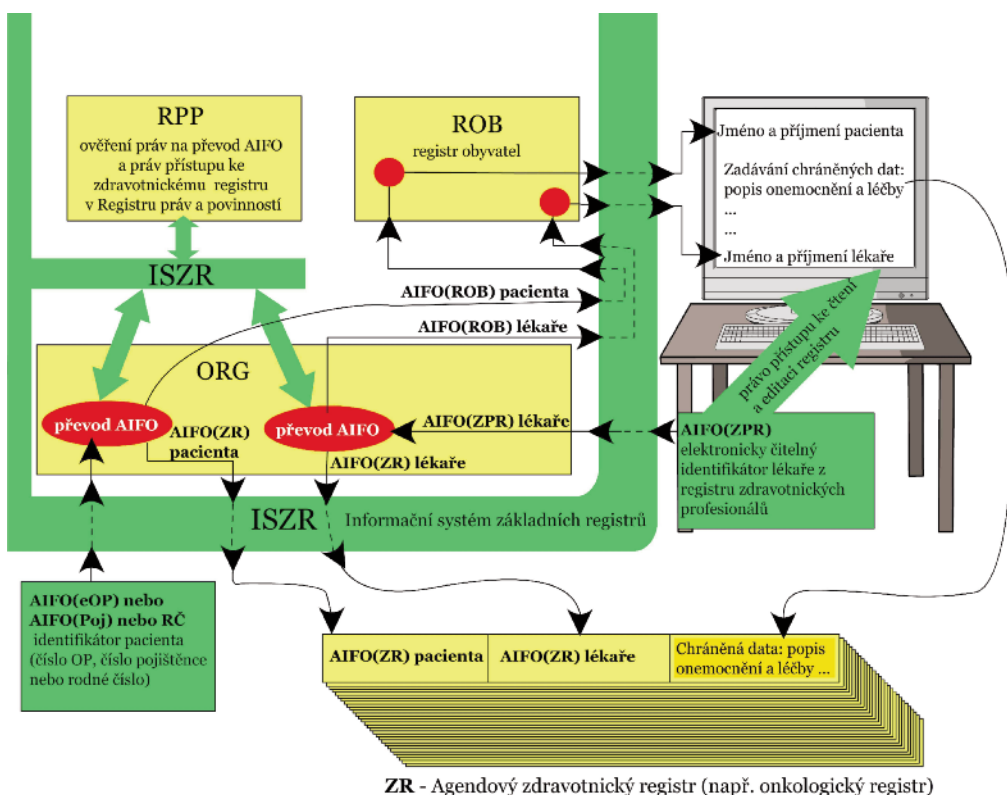
Tento problém zřejmě souvisí s tím, že koncepce eHealth se v České republice již léta vytváří bez vazeb na budovanou architekturu eGovernmentu ČR. Přitom **využití Informačního systému základních registrů** již nyní umožňuje **zajistit spolehlivou ochranu citlivých zdravotnických osobních dat**. Celý vtip spočívá v tom, že v informačních systémech propojených na informační systém centrálních registrů jsou identifikátory fyzických osob zakódovány jako identifikační čísla - tzv. „agendové identifikátory fyzických osob" (AIFO) a přitom **agendové identifikátory stejné fyzické osoby jsou v různých informačních systémech odlišné**, a tudíž jejich data týkající se stejné fyzické osoby **není ani technicky možné propojit**. Jediným místem, které může AIFO jednoho informačního systému převést na AIFO druhého informačního systému, je speciální organizační systém (ORG), s nímž agendové informační systémy komunikují přes Informační systém základních registrů (obr. 1).

Obr. 1. Propojení agendových informačních systémů na základní registry přes Informační systém základních registrů (ISZR). V různých agendových informačních systémech má stejný člověk různý identifikátor („různý klíč“). Bez pomoci převodníku identifikátorů fyzických osob (ORG) není možno zjistit osobu, které daný identifikátor patří (tj. najít „klíč“ pro její vyhledání v Registru obyvatel), ani nelze propojit různé agendové informační systémy mezi sebou.

Tak např. ve zdravotnickém registru (viz obr. 2) je jako identifikátor pacienta využit příslušný AIFO(ZR). Ve zdravotnickém registru je pak každý jednotlivý pacient reprezentován pouze bezvýznamovým číslem tj. svým AIFO(ZR), z něhož bez pomoci ORG není možné určit, komu toto číslo patří. Zdravotnický registr tedy sám o sobě neobsahuje propojení na identifikační data pacienta, AIFO(ZR) pak reprezentují identifikátory jednotlivých anonymizovaných přípa-

dů. Samotný zdravotnický registr pak neobsahuje žádná citlivá data, a proto je možné ho průběžně využívat pro statistické analýzy. Informační systém základních registrů ale zároveň může osobám, které mají právo přístupu k registru (např. ošetřujícímu lékaři), umožnit převádět identifikátory AIFO(ZR) pacienta na AIFO(ROB), z Registru obyvatel vytáhnout jméno a příjmení pacienta a umožnit čtení, editaci a zápis chráněných citlivých zdravotnických dat.

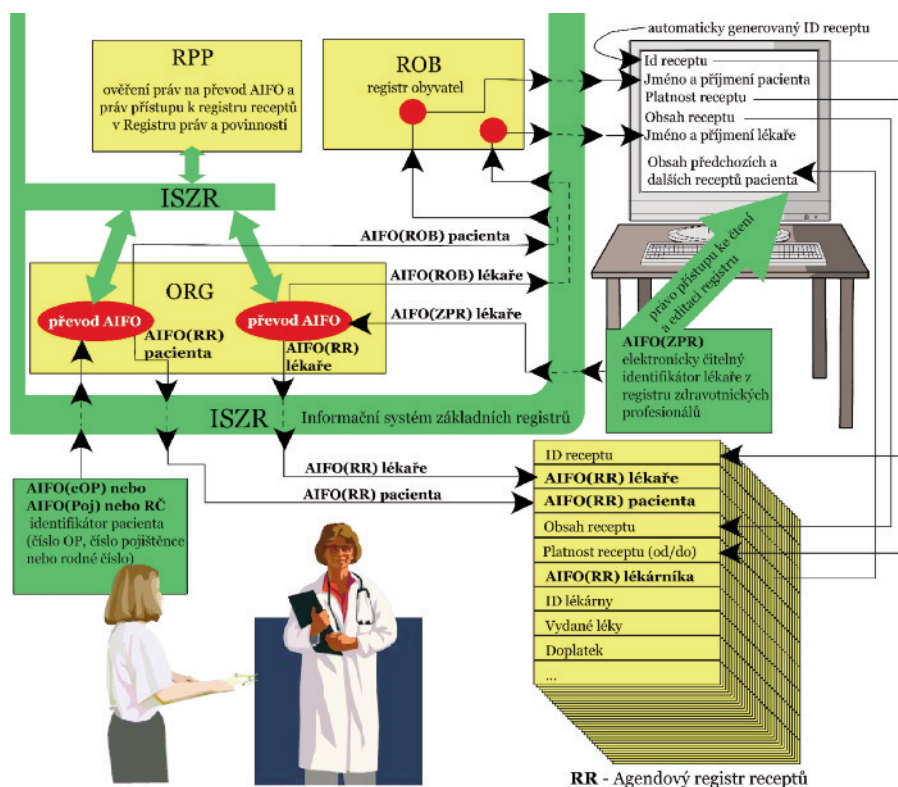
Obr. 2. Možné propojení zdravotnického registru na Informační systém základních registrů, které zabezpečí ochranu osobních dat

Recepty „po drátech“

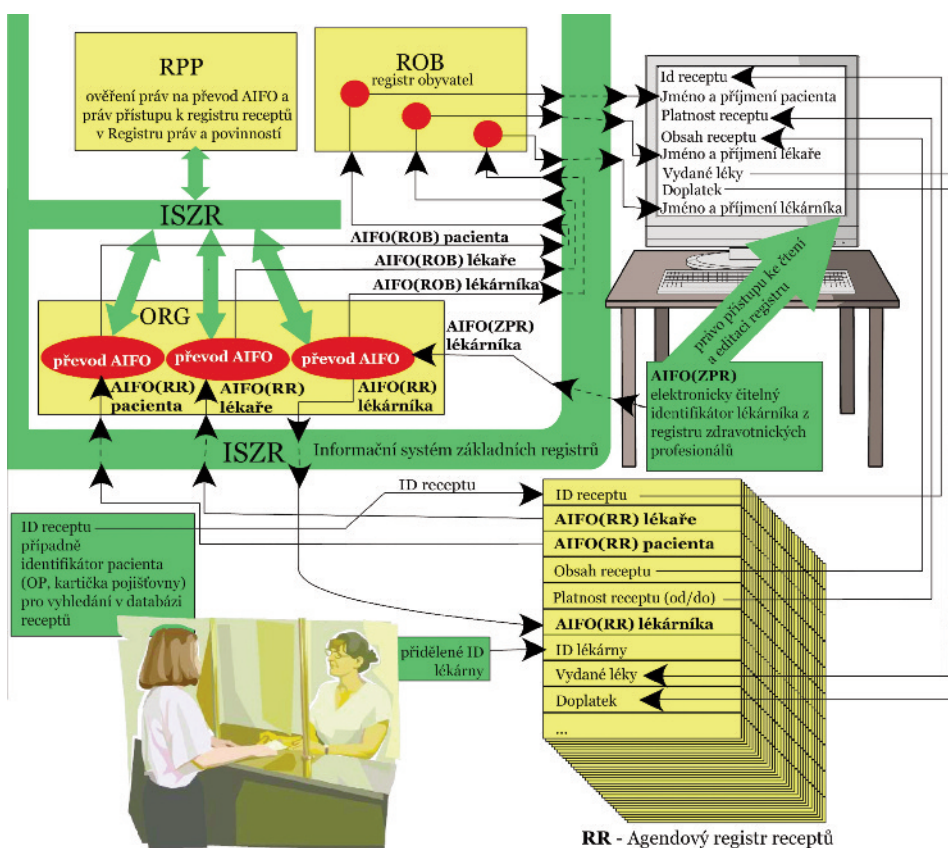
Systém elektronických receptů si klade za cíl zjednodušit a zpřehlednit preskripci léků. Důležité je, že umožní při předepisování (nebo i výdeji léků) sledovat veškeré léky, které pacient užívá, a předejít tak nežádoucím kombinacím léků. Elektronické recepty také umožňují průběžně sledovat náklady pojišťovny na léky a následně predikovat jejich spotřebu, sledovat podklady pro hodnocení účelné farmakoterapie, případně sledovat i celkovou sumu doplatků za určité období a snadněji tak realizovat i příslušná sociální opatření.

Na druhé straně ale architektura elektronických receptů vyžaduje důsledně dodržovat ochranu osobních dat, a ne to řešit „hurá stylem“ jako na Centrálním úložišti elektronických receptů ve Státním ústavu pro kontrolu léčiv. Využití architektury základních registrů nabízí možnosti, jak realizovat elektronickou preskripci pružně a zároveň vysoce bezpečně. Jedno z možných uspořádání elektronické preskripce v určitém zjednodušení ukazují obr. 3 a 4.

Elektronický recept je reprezentován záznamem v agendovém registru receptů. Každý recept je identifikován jednoznačným identifikátorem, automaticky generovaným při vystavování receptu. V databázi receptů se jako identifikátor pacienta a lékaře ukládají jejich AIFO identifikátory (obr. 3).

Obr. 3. Vystavení elektronického receptu s využitím Informačního systému základních registrů a zabezpečením ochrany osobních dat

Obr. 4. Výběr léku na elektronický recept

Lékař může sledovat i veškerou ostatní preskripci pro daného pacienta. Při výdeji léků (obr. 4) se lékárníkovi zobrazí jméno a příjmení pacienta a lékaře díky převodu příslušných AIFO a vyhledání v ROB. I lékárník, stejně jako lékař, se může podívat i na veškerou preskripci pro pacienta a včas zabránit nežádoucím účinkům kombinace léků. Lékárník do databáze zapisuje vydané léky (může je změnit) a případně i doplatek. Identifikátorem lékárníka ukládaným v databázi je jeho příslušný AIFO.

V registru receptů nejsou žádné údaje, z nichž by bez napojení na centrální registry bylo možno identifikovat pacienta, lékaře nebo lékárníka (samotná databáze receptů tedy neobsahuje žádné osobní údaje). Na druhé straně tato databáze může sama o sobě sloužit jako zdroj pro průběžné sledování struktury spotřeby léků a nákladů na jejich úhradu ze strany pojišťovny i pacientů.

Pro bezpečnou a rychlou autentizaci je vhodné, aby lékař i lékárník měli elektronický identifikátor, nejlépe ve formě čipové karty. Pokud bude mít elektronický identifikátor i pacient, lékař a lékárník nemusejí zadávat identifikátor pojištěnce „ručně“ a celý proces preskripce i výdeje léku se urychlí.

Ve zdravotnické evidenci se vždy sleduje odpovědnost každého, kdo provádí záznam do lékařské evidence, a zároveň se individuálně řídí přístup k jednotlivým zdravotním záznamům. Pro účely autentizace (a elektronického podepisování) ve zdravotnických informačních systémech jsou proto velmi užitečné elektronické identifikátory. Tyto identifikátory mohou být přínosem nejen pro zdravotnický personál, ale i pro vlastní pojištěnce. Elektronický identifikátor jako průkaz zdravotní pojišťovny umožní zautomatizovat řadu činností – např. zpřístupnění zdravotnických dat podle přání pacienta, individuální přístup k datům o platbách zdravotního pojištění apod.

To vše je ale zatím budoucnost. V České republice dnes bohužel neexistuje ucelená koncepce eHealth v návaznosti na základní strukturu eGovernmentu. Vybudování i provoz základních registrů veřejné správy však pro budoucí koncepci eHealth představují dobrý základ.

Doc. MUDr. Jiří Kofránek, CSc.

Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta

V. POHLED DO HISTORIE

JIŽ STAŘÍ ČECHOVÉ ...

Slova základní registr znějí velmi moderně. To ovšem nemůže zholat nic změnit na faktu, že již nejméně od druhé poloviny 13. století u nás existovalo přesně to, co bychom dnes museli právě těmito slovy pojmenovat. Mnozí z vás už určitě uhodli. Budeme mluvit o zemských deskách nebo, jak vyžadovala staročeština, deskách zemských.

Desky zemské vznikly u Zemského soudu a s největší pravděpodobností původně sloužily jako pomocné záznamy pro kvalitnější a jednodušší evidenci soudem projednávaných případů. Je samozřejmé, že byly vedeny s pomocí tenkrát vlastně jediné vhodné technologie zpracování a uchovávání dat, již bylo pořizování tzv. kvaternů, tedy v podstatě pergamenových knih na hřbetu pro rozlišení ilustrovaných, až později očíslovaných.

Od svého založení byly zemské desky vedeny ve dvou řadách, a to jako:

- Desky pŕuhonné evidující moderně řečeno předvolání k soudu,
- Desky trhové, kam se zapisovaly změny v držbě nemovitostí.

V době vlády Karla IV. pak přibýly desky zápisné, do kterých se zaznamenaly dluhy, a konečně ve druhé polovině 15. století vznikly desky památné uchovávající rozsudky zemského soudu a usnesení zemského sněmu.

Je tedy zřejmé, že zemské desky obsahovaly velmi rozsáhlý soubor informací, včetně osobních údajů, které měly nejen klíčový význam pro chod státu, ale i bezprostřední dopady pro

život jednotlivce. Koneckonců staročeská právní poučka „desky zemské nemůže nikdo přesvědčit“, jinými slovy nelze je překonat co do průkaznosti, mluví za vše. Není proto divu, že zpracování dat obsažených v zemských deskách byla věnována náležitá pozornost. Samozřejmě souzněla s duchem doby, přijímaná opatření však svědčí o tom, že naši předkové vlastně řešili totéž, co my dnes.

Velká pozornost byla rozhodně věnována zpřístupnění dat. Kupříkladu Vladislavské zřízení zemské zpříšňující režim u zemských desek zakázalo dávat výpisy bez souhlasu krále, soudu či zemských úředníků. Ostatně s problematikou využívání příslušných dat měla svoji zkušenost i taková osobnost našich dějin, jakou je Viktorín Kornel ze Všehrd, povoláním mimo jiné i ingrossátor a místopisár zemských desek. Právě odsud totiž čerpal informace pro své stěžejní dílo zkráceně nazývané „Knihy devatery“. Kámen úrazu však byl v tom, že připravované pojednání mělo přiblížit i některé právní instituty, o jejichž zrušení tehdy jistě kruhy velmi usilovaly. Jako nejelegantnější řešení nepříjemné situace se tudíž jevilo odstřížení nepohodlného autora od informačních zdrojů, konkrétněji posléze realizované odvolání Kornela z funkce u zemských desek. Toto se však nakonec ukázalo jako naprosto neúčinné, jelikož materiály se podařilo shromáždit již dříve a kniha mohla být zdárně dokončena. Nicméně ve své době byla šířena pouze v opisech a oficiálního vydání se dočkala až v moderní době.

Pozornosti neušla ani problematika vkládání a přesnosti dat. Opět si připomeneme Vladislavské zřízení zemské, které dovolovalo vložit panovníkovu relaci pouze se souhlasem sněmu. Obdobně příslušní zemští úředníci nemohli o své vůli opravit zápis v deskách, ačkoli byla zřejmá jeho chybnost. To bylo možné jen na plném soudu zemském. Úředník mohl sám zápis opravit pouze v majetkových věcech a smlouvách, a to se souhlasem obou stran. Netřeba dodávat, že za porušení těchto ustanovení se trestalo na hrdle.

Úplně stranou však nezůstala ani problematika bezpečnosti dat. Poté, co velký požár Pražského hradu v roce 1541 zemské desky zcela zničil, byly po pracné rekonstrukci nově založeny ve dvou opisech. První byl uložen opět na Pražském hradě a druhý na Karlštejně. Nový požár ovšem nepřicházel, a tak byla karlstějnská sada jako velmi neoperativní a příliš nákladná v roce 1565 zrušena.

Jak by tedy řekl klasik, základní registry nejsou nic nového pod sluncem. Znali je již staří Čechové a ty nově budované mají na co navázat. Jistě jim na této cestě popřejeme mnoho zdaru.

JUDr. Jiří Maštalka

odbor právní podpory Úřad pro ochranu osobních údajů

VI. S HUMOREM JDE VŠECHNO LÉPE

CO REGISTRY, CO ČLOVĚK ...

„Potřeboval bych k panu doktorovi...“ nestihl jsem dořící větu.

„Tak snad napřed řeknete svoje číslo, ne?“ šlehl po mne z druhé strany přepážky ostře řezavý ženský hlas.

Na okamžik jsem zapochyboval, zda jsem opravdu ve zdravotnickém zařízení a reflexivně ustoupil o půl krok nazpět. I pán stojící v řadě za mnou se zvědavě natočil, aby mu z nadcházejícího hovoru neuniklo ani slovo.

„Jste ale u nás v registru?“ dolehla k mým uším další otázka.

„To jo,“ nezmohl jsem se na lepší odpověď.

„Tak jak se tedy jmenujete?“ začala dáma obsluhující recepci konečně komunikovat způsobem,

který alespoň přibližně odpovídal uniformě zdravotní sestry. Jejím požadavku jsem promptně vyhověl.

„Takže jmenujete se..., rodný číslo máte..., jo?“ odříkávala. Kdyby se nejednalo o dámu, musel bych napsat, že si bručela pod vousy.

Moje hlava jen souhlasně kývala, nicméně zároveň mi připadlo důležité pokusit se znovu o vysvětlení účelu své návštěvy: „Víte, mně na letišti sebrali sprej...“ Abych dodal svým slovům náležitou váhu, bezchybně jsem vyslovil i velmi komplikovaný název léku. „...a nový mi v lékárně bez předpisu nevydají.“

Obličej sestry, která mezitím cosi lhostejně vyfukávala do klávesnice, však nečekaně nabral na původní ostrosti. „Vás ale mám k panu doktorovi registrovaného až na příští měsíc a teď má taky dovolenou. Je to urgentní?“ Na věrohodné předvedení astmatického záchvatu jsem se ale necítil. Sestra se tudíž musela spokojit s neurčitým pokrčením ramen a podle toho vypadala i její odpověď.

„Tak to musíte na pohotovost, já vás přeregistrovat nemůžu.“ Tím mě však příliš neuspokojila.

„A proč ne?“ zkusmo jsem se otázel. Jako bych ale sestře nahrál na smeč.

„Podívejte, my tady máme registr a ten je od toho, aby se lidi předem objednávali, chodili sem na určenou hodinu, netrávili čas po čekárnách a byl ve všem pořádek.“ Její obličej se rezolutně opřel do mých očí. Nicméně jen tak jsem se vzdát nehodlal.

„A kdo mě teda může přeregistrovat?“ poněkud jsem zvýšil hlas.

„No pan doktor,“ řekla sestra kupodivu trochu zaraženě, avšak postupně i její slova nabývala na síle. „...ten ale má dovolenou. Anebo pan ředitel, ovšem jen v opravdu urgentních případech. Já teda určitě ne,“ dodala vítězoslavně, pak ale přeci jen znejistěla. „Máme taky nějaký zákon na ochranu osobních údajů a já se kvůli vám nenechám zavřít.“ Moje pozice vůči virtuálním mřížím se sice nyní podstatně vylepšila, situace mi však stále nemohla zavánět jinak než debaklem.

„Tak mě zaregistrujte k panu řediteli,“ pokusil jsem se o další zteč. Sestra si jen povzdechla a opět se začala věnovat klávesnici. Hlavu zvedla až po chvíli. „No jo, ale pan ředitel má plno i celý další měsíc, takže u pana doktora budete dřív.“

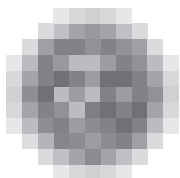
Mé plíce začaly pomalu, ale hlasitě nabírat vzduch. To abych si mohl promyslet další větu. Ani jsem vlastně nepostřehl, že se pán stojící po celou dobu za mnou prosmýkl přímo k pultíku recepce. Rozhodně mi však nemohlo ujít, jak obě jeho mohutné ruce cosi rezolutně vtiskly do mých dlaní.

V prstech jsem ucítil dobře známý tvar žádoucího obalu.

„Hele šéfe, vem si tady zbytek mého spreje. Ať si teď můžu dojít k doktorce pro novej.“

A pak široká záda neprodyšně uzavřela moji bránu k registru. Na několik dlouhých týdnů...

jm

**úřad
pro ochranu
osobních
údajů**

VYDÁVÁ ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

EDITOR: PHDR. HANA ŠTĚPÁNKOVÁ | REDAKTOR: MILUŠE NEJEDLÁ | GRAFICKÁ ÚPRAVA: MILOSLAV ZÁČEK

ADRESA REDAKCE: ÚOOÚ, PPLK. SOCHORA 27, PRAHA 7, 170 00 | TELEFON: 234 665 286, FAX: 234 665 505

E-MAIL: POSTA@UOOU.CZ | INTERNETOVÁ ADRESA: WWW.UOOU.CZ

PERIODIKUM JE ZAPSÁNO V EVIDENCI PERIODICKÉHO TISKU POD ČÍSLEM MK ČR E 10548

© ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ

DÁNO DO TISKU 16. 5. 2012

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
ŠANCE PRO VÁŠ ROZVOJ

**úřad pro ochranu
osobních údajů**
the office for personal
data protection